

Päijänteent kansallispuiston kävijätutkimus 2008

Aino von Boehm
aino.vonboehm@gmail.com

Översättning: Tmi Pimma Åhman
Kansikuva: Lietsaassa on sekä retkikatama että matalia hiekkarantoja.
Kuva: Timo Nieminen/Metsähallitus.

© Metsähallitus 2010

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-765-0 (pdf)

Aino von Boehm

Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimus 2008

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	22.3.2010
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	803/52/2010
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	kansallispuisto, Natura 2000 -alue		
ALUEEN NIMI	Päijänteen kansallispuisto		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Päijänteen alue FI0335003		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Aino von Boehm		
JULKAISUN NIMI	Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimus 2008		
TIIVISTELMÄ	<p>Päijänteen kansallispuisto sijaitsee Päijät-Hämeessä eteläisellä Päijänteellä, Asikkalan, Sysmän ja Padasjoen kunnissa. Noin viisikymmentä saarta ja luotoa käsittävän järviuiston saarissa on rantaviivaa yhteensä noin 80 kilometriä ja pinta-alaa 14 km².</p> <p>Kansallispuisto muodostaa maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden, jonka säilyttäminen on yksi suojelun pää tavoitteista. Saaristo on geologialtaan ja maisemaltaan kaksijakoinen; osa saarista on pitkittäisharjajaksoihin kuuluvia hiekkarantaisia harjusaaria, osa Päijänteen seudulle tyypillisiä kalio- ja moreenisaaria. Puiston tunnetuimmat kohteet ovat maamme suurimpiin ja komeimpiin harjusaariin lukeutuva Kelvenne ja harjusaarten jonosta muodostunut Pulkkilanharju.</p> <p>Päijänteen kansallispuistossa toteutettiin kesällä 2008 kävijätutkimus, jonka avulla selvitettiin alueen kävijärakennetta, kävijöiden harrastuksia, käytön alueellista ja ajallista jakautumista sekä kävijäytyväisyyttä ja virkistyskävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisia tulo- ja työllisyysvaikutuksia. Samassa yhteydessä selvitettiin alueen kävijämääriä. Tutkimuksen tuloksia käytetään hyväksi alueen hoidon ja käytön suunnittelussa sekä palvelutarjonnan kehittämisessä.</p> <p>Suosituimmat vierailukohteet olivat Kelventeen saari ja Pulkkilanharju. Puiston kävijäkunta voidaan jakaa karkeasti autolla liikkuviin Pulkkilanharjun kävijöihin ja veneilijöihin, jotka vierailevat puiston saarissa ja ympäröivillä vesialueilla. Tärkeimmät syyt puistossa vierailuun olivat maisemista ja luonnosta nauttiminen, rentoutuminen sekä yhdessäolo oman seurueen kanssa. Saariin tultiin useimmiten kävelemään, tarkkailemaan luontoa, uimaan ja ottamaan aurinkoa sekä eväretkelle.</p> <p>Vuonna 2008 Päijänteen kansallispuistoon tehtiin noin 14 300 käyntiä. Kävijöistä lähes kaksi kolmasosaa oli päiväkävijöitä, jotka viipyivät alueella keskimäärin vajaan kolme tuntia. Hajonta oli kuitenkin suurta: osa pysähtyi vain pikaisesti tauolle Pulkkilanharjulle, osa retkeili puiston saarilla lähes koko päivän. Yöpyjät viipyivät alueella keskimäärin noin viisi ja puoli vuorokautta ja yöpyivät useimmiten omassa veneessään. Suurin osa kävijöistä (83 %) on käynyt alueella aiemminkin ja vierailee siellä säännöllisesti, useamman kerran vuodessa.</p> <p>Pääsääntöisesti kansallispuiston palveluihin ja rakenteisiin oltiin tyytyväisiä. Parannusta toivottiin käymälöihin sekä yrittäjien tuottamiin palveluiden ja venekuljetusten laatuun ja määrään. Kävijöiden mielestä kauniit maisemat ja monipuolinen luonto olivat puiston tärkeimmät vetovoimatekijät.</p> <p>Kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus vuonna 2008 oli 0,52 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 6 henkilötyövuotta. Niiden kävijöiden, joille Päijänteen kansallispuisto oli matkan ainoa tai tärkein kohde, tulovaikutukset ovat tästä 0,27 milj. € ja työllisyysvaikutukset 3 htv. Kotimaiset matkailijat kuluttivat keskimäärin 67 €/ käynti ja paikalliset kävijät 64 €/ käynti.</p>		
AVAINSANAT	Päijänne, kansallispuisto, kävijätutkimus		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 130		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-765-0
SIVUMÄÄRÄ	59 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	22.3.2010
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	803/52/2010
TYP AV SKYDD SOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	nationalpark, Natura 2000 -område		
OMRÅDETS NAMN	Päijänne nationalpark		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Päijänteen alue FI0335003		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Aino von Boehm		
PUBLIKATION	Besökarundersökning i Päijänne nationalpark 2008		
SAMMANDRAG	<p>Päijänne nationalpark ligger i Päijänne-Tavastland, i kommunerna Asikkala, Sysmä och Padasjoki i södra delen av Päijänne. Nationalparken består av ca femtio öar och skär och har en strandlinje på sammanlagt ca 80 km och yta på 14 km².</p> <p>Nationalparken bildar en landskapsmässigt värdefull helhet, vars bevarande är ett av huvudsyftena med skyddet av området. Skärgårdens geologi och landskap uppvisar två drag huvuddrag; åsöar som har sandstränder och ingår i kedjor av långsgående åsar samt bergs- och moränöar som är typiska för Päijännetrakten. Nationalparkens kändaste ställen är Kelvenne, som är en av Finlands största och ståtligaste åsöar, och Pulkkilanharju, som består av en kedja av åsöar.</p> <p>I Päijänne nationalpark gjordes en besökarundersökning sommaren 2008. Man utredde besökarstrukturen, besökarnas aktiviteter på området, besökens områdesvisa och tidsmässiga fördelning och besökarnas belåtenhet med tjänsterna och naturmiljön samt vilken effekt besökarnas förbrukning av pengar har på den lokala inkomsten och sysselsättningen. Antalet besökare klarades också. Undersökningens resultat används vid planeringen av områdets skötsel och användning och vid utvecklingen av serviceutbudet.</p> <p>De populäraste besöksmålen var ön Kelvenne och åsen Pulkkilanharju. Parkens besökare kan grovt indelas i de som rör sig med bil och besöker Pulkkilanharju och de som rör sig med båt och besöker parkens öar med omgivande vattenområden. De viktigaste orsakerna till besöken i nationalparken var landskapen och naturupplevelsorna samt avkoppling och samvaro med det egna sällskapet. De flesta besökare kom till öarna för att promenera, observera naturen, simma och solbada eller göra en picknick.</p> <p>År 2008 var besökarantalet i Päijänne nationalpark ca 14 300. Nästan två tredjedelar av besökarna var dagsgäster, som vistades på området i medeltal knappa tre timmar. Spridningen var dock stor: en del besökare tog bara en snabb paus vid Pulkkilanharju, andra vistades nästan hela dagen på öar i parken. Övernattarna vistades i medeltal ca fem och ett halvt dygn i parken och övernattade i regel i egen båt. Största delen av besökarna (83 %) hade besökt parken tidigare och besöker den regelbundet, flera gånger om året.</p> <p>Merparten av besökarna var nöjda med tjänsterna och anläggningarna i nationalparken. De önskade dock förbättringar i de allmänna toaletterna samt i de tjänster företagen producerar och kvaliteten på och mängden av båttransporter. Enligt besökarna var de vackra landskapen och den mångsidiga naturen parkens huvudsakliga attraktioner.</p> <p>Besökarnas totala inkomsteffekt på området år 2008 var 0,52 miljoner euro och sysselsättnings-effekten 6 årsverken. De besökare för vilka Päijänne nationalpark var resans enda eller viktigaste mål svarade för 0,27 miljoner € av inkomsteffekten och för 3 årsverken av sysselsättnings-effekten. Inhemskturister använde i genomsnitt 67 €/besök och lokala besökare 64 €/besök.</p>		
NYCKELORD	Päijänne, nationalpark, besökarundersökning		
ÖVRIGA UPPGIFTER			
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisuja. Sarja B 130		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-765-0
SIDANTAL	59 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	7
2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS	8
2.1 Alueen kuvaus	8
2.2 Aineisto ja menetelmät	12
2.2.1 Kävijätutkimus.....	12
2.2.2 Kävijälaskenta	14
3 TULOKSET	16
3.1 Kävijärakenne.....	16
3.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	16
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot.....	18
3.2 Käynti Päijänteen kansallispuistossa.....	19
3.2.1 Kohteen tärkeys	19
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset	19
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen	22
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus.....	23
3.2.5 Kävijöiden aiempi retkeilykokemus	27
3.2.6 Saapuminen alueelle	27
3.2.7 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset.....	30
3.3 Kävijätyytyväisyys	34
3.3.1 Käynnin tarkoitus	34
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta	35
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen	38
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häiritsevät tekijät	38
3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi.....	40
3.4 Vapamuotoiset ajatukset.....	40
3.5 Kävijälaskenta	41
3.5.1 Laskurit Päijänteen kansallispuistossa.....	41
3.5.2 Kävijälaskennan haasteet Päijänteen kansallispuistossa	42
3.5.3 Päijänteen kansallispuiston käyntimäärä vuonna 2008	43
4 YHTEENVETO JA TULOSTEN TARKASTELU	44
4.1 Yhteenveto.....	44
4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin.....	46
LÄHTEET	49
LIITTEET	
Liite 1 Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimuksen 2008 otantakehikko	51
Liite 2 Aineiston keruuajataulu	52
Liite 3 Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet.....	53
Liite 4 Vapamuotoinen palaute aihepiireittäin.....	55
Liite 5 Suomenkielinen haastattelulomake.....	56

1 Johdanto

Eteläisellä Päijänteellä sijaitseva Päijänteen kansallispuisto on perustettu suojelemaan rakentamattomana säilynyttä suurjärvisaaristoa ja sen luontoa. Noin viisikymmentä saarta ja luotoa käsittävä puisto muodostaa maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden, jonka säilyttäminen on yksi suojelun päätavoitteista. Geomorfologialtaan ja maisemaltaan kaksijakoista puistoa luonnehtivat itä- ja keskiosassa Pulkkilanharjun ja Kelventeen komeat pitkittäisharjuselänteet ja muualla kallio- ja moreenisaalet. Monipuolinen saaristolunne näkyy myös alueen vaihtelevassa kasvillisuudessa. Metsähallitus vastaa alueen hoidosta ja ylläpitää kansallispuiston retkeilyrakenteita.

Keskeinen sijainti lähellä suuria kaupunkeja sekä alueen lukuisat luonnonsatamat ovat tehneet Päijänteen järvi- ja saaripuistosta erittäin suosittua kohteena etenkin veneretkeilijöiden keskuudessa. Kansallispuiston saarille ja niitä ympäröiville vesialueille on helppo tehdä päiväretkiä tai viipyä pidemmän aikaa, jolloin yöpyä voi oman veneen lisäksi puiston telttailualueilla. Puiston eteläinen portti, Päijänteen ylittävä Pulkkilanharju on valtakunnallisesti tunnettu maisemanähtävyys. Suuri matkustavien määrä ihailee vuosittain Päijänteen maisemia harjun kautta ajaessaan.

Päijänteen kansallispuistoon on laadittu vuonna 1997 runkosuunnitelma (Metsähallitus 1997). Puistossa ei ole aiemmin tehty kävijätutkimusta Metsähallituksen standardoidulla menetelmällä, joka on ollut käytössä vuodesta 2000. Alueen virkistyskäyttöä on selvitetty edellisen kerran vuosien 1992–94 aikana, jolloin kartoitettiin virkistyskäytön jälkeä saarissa, haastateltiin saarissa vierailleita veneilijöitä ja tehtiin liikennelaskentaa veneistä (Metsähallitus 1996). Pulkkilanharju ei sisällynyt silloisiin selvityksiin, joten siellä vierailevista kävijöistä ei ole aiempaa tutkimustietoa. Kävijätutkimus suositellaan tehtäväksi viiden vuoden välein. Päijänteen kansallispuistossa on siten selkeä tarve kävijätutkimuksen tuottamille ajantasaisille tiedoille alueen virkistyskäytöstä sekä kävijöiden mielipiteistä ja käyttäytymisestä. Puistosta on lisäksi tehty yritystutkimus Metsähallituksen standardoidulla menetelmällä vuonna 2007 (von Boehm 2010).

Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimus toteutettiin kesällä 2008. Sen tavoitteena oli saada selville alueen kävijärakenne, kävijöiden harrastukset, käytön alueellinen ja ajallinen jakautuminen sekä kävijätyytyväisyys. Samassa yhteydessä haluttiin lisäksi selvittää tarkemmin alueen kävijämääriä. Tutkimuksen tuloksia käytetään hyväksi alueen hoidon ja käytön suunnittelussa sekä palvelutarjonnan kehittämisessä.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Vuonna 1993 perustettu Päijänteen kansallispuisto sijaitsee Etelä-Suomen läänissä, Päijät-Hämeessä eteläisellä Päijänteellä (kuva 1). Kansallispuiston sijaintikunnat ovat Asikkala, Sysmä ja Padasjoki. Puiston saaristokokonaisuuteen kuuluu viitisenkymmentä saarta ja luotoa. Pääosa saarista sijaitsee Padasjoen edustalla. Lisäksi puistoon kuuluu saaria Etelä-Päijänteen itäosista sekä harjusaarista muodostunut Pulkkilanharju, joka Päijänteen ylittäen toimii puiston eteläisenä porttina. Tässä luvussa oleva alueen kuvaus perustuu Metsähallituksen Luontoon.fi-verkkopalvelun tietoihin (Metsähallitus 2008).

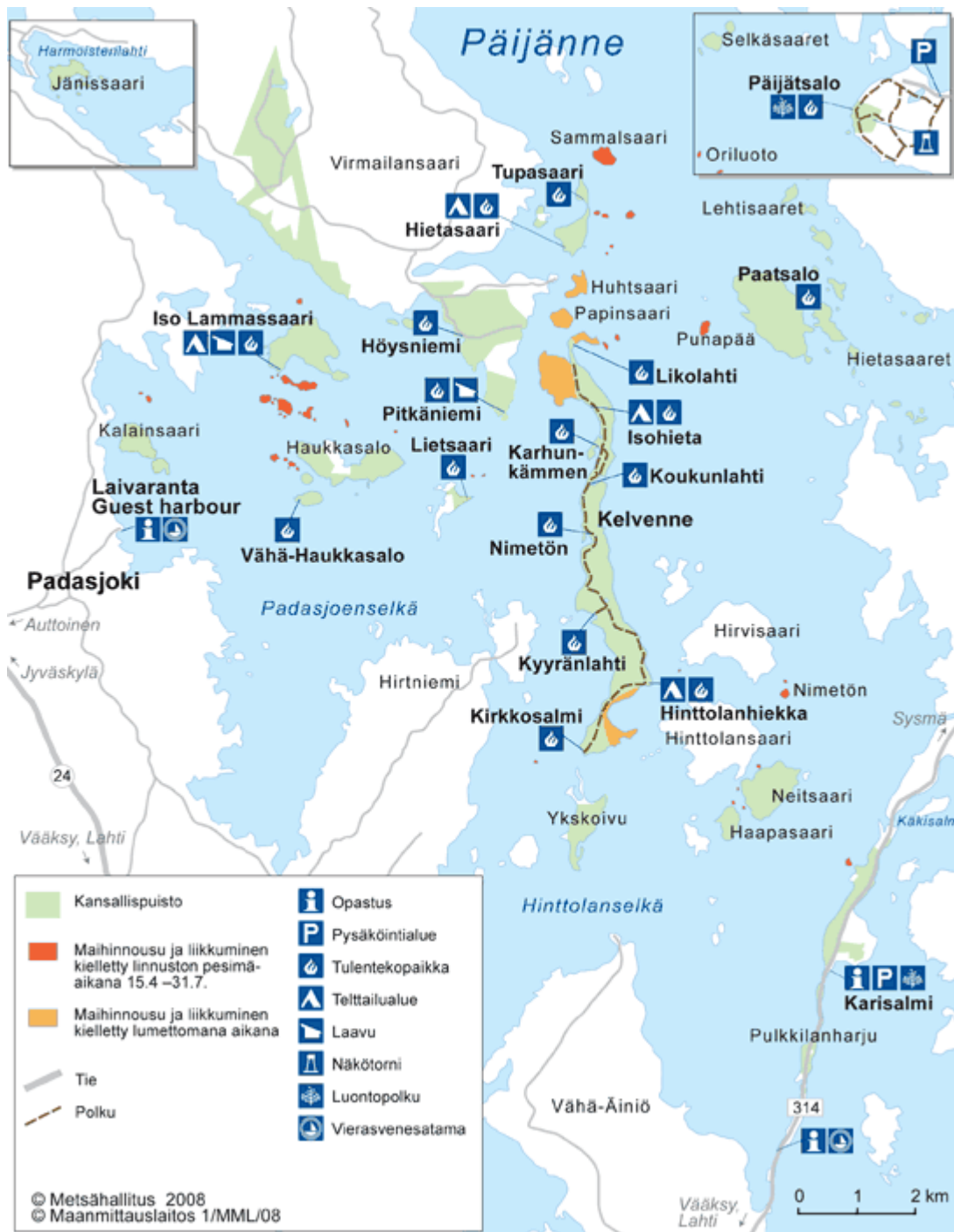
Päijänteen kansallispuisto on erityisesti omatoimiretkelijöiden suosiossa ja suurimpaan osaan kansallispuistoa pääsee ainoastaan vesitse. Lähimmät satamat ovat Padasjoella ja Asikkalan Vääksyssä valtatie 24:n varressa sekä Sysmän Suopellossa. Kesäaikaan puistoon liikennöi matkustajalaiva m/s Elbatar Vääksyn satamasta ja Padasjoen laivarannasta sekä tarpeen mukaan pienempi tilausvene. Paras lähtöpiste kansallispuistoon suuntaaville retkeilijöille on Padasjoen laivaranta. Pulkkilanharjua pitkin kulkee Asikkala–Sysmä-maantie (n:o 314). Autolla pääsee ajamaan Kellosalmen sillan kautta myös Päijänteen suurimpaan saareen Virmailaan, josta osa kuuluu kansallispuistoon. Saarella olevan Höysniemen tulentekopaikan lähelle pääsee autolla. Puistoa ympäröivillä vesialueilla on 2,4 metrin syvyiset väylät, joita pitkin omatoimiveneilijät pääsevät puistoon. Kelventeen kaakkoispuolella oleva väylä on paikoin vain 1,8 metrin syvyinen.

Kuva 1. Päijänteen kansallispuiston sijainti. © Metsähallitus 2010, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Kansallispuiston alueella erilaiset luonnonsatamat toimivat veneilijöiden rantautumispaikkoina. Retkisatamia puistossa on yhteensä 17. Vierassatamat sijaitsevat Sysmässä ja Padasjoella. Pulkkilanharjulla veneilijöitä palvelevat vieraslaiturit Karisalmen sillan läheisyydessä ja ravintola Reimarin rannassa (kuva 2).

Tulentekopaikkoja puiston alueella on yhteensä 17. Tulentekopaikkojen varustukseen kuuluu nuotiokehä, kirves, saha, puuvaja ja kuivakäymälä. Yöpyjiä palvelevat 6 telttailualueutta sekä 2 laavua. Virmailan saaren lisäksi ainoa autolla saavutettava tulipaikka löytyy Sysmän Päijätsalosta. Tulentekopaikkojen yhteydessä on myös opastustaulu.

Kuva 2. Päijänteen kansallispuisto palveluineen vuonna 2008. Aineiston keruupaikat olivat Hinttolanhiekka, Karhunkämmen ja Isohieta (Kelventeellä) sekä Tupasaari/Hietasaari ja Karisalmi (Pulkkilanharjulla). © Metsähallitus 2010, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Päijänteen kansallispuisto on perustettu suojelemaan suomalaisen suurjärven saaristoluontoa. Puiston saaristokokonaisuus on geologialtaan ja maisemaltaan kaksijakoinen; osa saarista on pitkittäisharjujaksoihin kuuluvia hiekkarantaisia harjusaaria, osa Päijänteen seudulle tyypillisiä kalio- ja moreenisaaria. Suosituin vierailukohde on maamme suurimpiin ja komeimpiin harjusaariin lukeutuva Kelvenne. Kansallispuiston sydämessä Padasjoenselällä sijaitseva kahdeksan kilometrin pituinen Kelvenne on syntynyt viimeisimmän jääkauden jäätikkövirtojen kasaamasta ja lajitte-

lemasta sorasta mannerjään vetäytyessä hitaasti luoteeseen noin kymmenen tuhatta vuotta sitten. Kelventeen kasvillisuuden erikoisuuksia ovat ylärinteiden ja lakiosien kuivat harjulehdot. Alueen metsätaloushistoria näkyy puuston tasaikäisyydessä. Jääkaudesta muistuttavat syvät suppakuopat, joista osa on soistunut pieniksi rämeiksi. Harjusaarille ovat tyypillisiä valoisat ja karut mäntykankaat.

Puiston toinen tunnettu maisemanähtävyys on Päijänteen poikki kulkeva harjusaarten jono, Pulkkilanharju. Harjuun pääsee tutustumaan myös maitse, sillä sen kautta kulkee maantie. Kalliosaarista suurimmat ovat Iso Lammassaari sekä Haukkasalo, jonka kalliojyrkänteet kohoavat useita kymmeniä metrejä Päijänteen pinnasta. Neitsaarta puolestaan luonnehtii rehevä lehtojen kasvillisuus. Kansallispuiston pienet saaret ja luodot ovat linnustollisesti arvokkaita ja niillä pesii useita uhanalaisia lajeja. Kansallispuiston tunnuksiksi valittu selkälokki on suomalaisin lintulajimme, sillä valtaosa sen nimirodusta suomen selkälökistä pesii maamme rajojen sisäpuolella.

Kansallispuiston saarissa on rantaviivaa yhteensä noin 80 kilometriä. Harjusaarilla on lukuisia hiekkarantoja ja laguunimaisia poukamia, jotka ovat retkeilijöiden suosiossa. Etenkin Kelventeen länsirannan Isohietä houkuttelee auringonottajia ja uimareita 700 metrin pituisella luonnonhiekkarannallaan. Virallista uimarantaa puistossa ei ole, mutta uiminen on sallittua koko alueella rajoitussosia lukuun ottamatta. Päijänteeseen yhdistyneet suppalahdet tarjoavat veneilijöille syviä ja suojaista luonnonsatamia, joihin rantautuminen onnistuu köliveneelläkin.

Puiston luontoon ja maisemiin voi tutustua veneilyn lisäksi retkeily- ja luontopolkuja pitkin. Kelventeen luontoon voi tutustua merkityllä retkeilypolulla. Kahdeksan kilometrin mittainen polku kulkee saaren päästä päähän ja kiertää saaren useimpien tulipaikkojen kautta. Lähtöpisteet ovat Kirkkosalmen ja Likolahden retkisatamat. Maasto on suurimmalta osin kuivaa helppokulkuista kangasmaastoa, toisinaan polku nousee ylös harjulle. Pulkkilanharjun harjuluontoon pääsee tutustumaan ilman venettäkin. 2,3 kilometrin pituinen luontopolku esittelee harjun syntyä ja luontoa. Polku lähtee Karisalmen sillan kupeessa olevalta levähdysalueelta. Kansallispuiston pohjoisnurkassa Päijätsalon saarella kulkee toinen luontopolku, jonne pääsee ilman venettä. Noin 4 kilometrin mittainen luontopolku lähtee Päijätsalon pysäköintialueelta ja sen varrella on opastustauluja. Reitin varrelta löytyy levähdyspaikaksi sopiva Pyydysniemen nuotiopaikka ja saaren korkeimmalta laelta näkötorni, josta avautuvat upeat näköalat Tehinselälle.

Puiston alueella ei ole varsinaisia palveluita liikuntaesteisille. Lähin liikuntaesteisille sopiva kohde on Vääksyn kanavan tuntumassa sijaitseva Päijännetalo, jossa on Metsähallituksen opastuspiste, Päijänne-luontokeskus sekä kalastusmuseo ja näyttely. Päijännetalolta järjestetään kesäisin opastettuja Kelvenne-retkiä. Reittialus m/s Elbatarilla myös liikuntarajoitteisten on mahdollista päästä käymään Kelventeen Kirkkosalmessa, jossa on hyvä laituri ja nuotiopaikka aivan rannassa.

Kansallispuiston lähivedet soveltuvat hyvin kanoottiretkeilyyn. Koska kyseessä on järvipuisto, ei siellä ole varsinaisia merkittyjä reittejä. Savonselän melontarengas (Kyyvesi–Puula–Päijänne) ulottuu Kelventeelle asti. Päijänne–Keitele–veneretkeilyreitit eteläisimmät rantautumispaikat ovat Päijänteen kansallispuiston retkisatamia. Reitti ulottuu Etelä–Päijänteeltä Ylä–Keiteleelle saakka. Paikalliselta yrittäjältä on vuokrattavissa kanootteja, pienveneitä ja retkeilyvarusteita. Metsähallituksen yhteistyöyritykset järjestävät opastettuja patikointi- ja melontaretkiä niitä kaipaaville retkeilijöille. Padasjoen kunta ylläpitää talvisin kelin ja jäätilanteen salliessa hiihtolatuja Päijänteen jäällä. Padasjoen satamasta lähtee myös 13 kilometrin mittainen merkitty Päijänne–Ilvesyhteysreitti Evon retkeilyalueelle.

Retkeilijöitä palvelevat kesäaikaan Padasjoen laivarannan kauppa, ravintola ja kahvila sekä Karisalmen kioski Pulkkilanharjulla. Juomavettä on saatavilla Padasjoen laivarannassa sekä Vääksyn ja Sysmän vierasvenesatamissa. Etelä–Päijänteen vesi on laadultaan erinomaista ja sopii hyvin talousvedeksi. Kuutta ekopistettä lukuun ottamatta kansallispuistossa on omatoiminen jätehuolto.

Leiriytyminen ja tulenteko on kansallispuistossa sallittu ainoastaan merkityillä paikoilla. Rantautuminen ja liikkuminen ovat kiellettyjä rajoitusalueilla linnuston pesimäaikana 15.4.–31.7. (kuva 2). Lisäksi rantautuminen ja liikkuminen on kielletty koko lumettoman ajan Kelventeen etelä- ja pohjoiskärjissä sekä Papinsaarella ja Huhtsaarella.

Taulukkoon 1 on koottu tärkeimmät tiedot Päijänteen kansallispuistosta vuonna 2008. Ajankoh- taista ja tarkempaa tietoa löytyy mm. Luontoon.fi-verkkopalvelusta (www.luontoon.fi).

Taulukko 1. Päijänteen kansallispuistoa kuvaavat tärkeimmät tiedot vuonna 2008.

PÄIJÄNTEEN KANSALLISPUISTO	
Perustamisajankohta	Vuonna 1993
Sijainti	Etelä-Suomen läänissä, Päijät-Hämeessä Asikkalan, Sysmän ja Padasjoen kuntien alueella.
Kansallispuiston pinta-ala	– Maapinta-ala 14 km ² , vesialueet eivät kuulu puistoon – Kansallispuiston alue on jaettu liikkumismääräysten perusteella perus- osaan ja rajoitusosaan (Metsähallitus 1997)
Käyntimäärä	Noin 14 300 käyntikertaa vuonna 2008
Palvelut	Metsähallituksen palvelut: – Telttailualueet, 6 kpl – Tulipaikat, 17 kpl – Retkisatamat, 16 kpl – Hämeen luontokeskus vastaa Päijänteen kansallispuistoa koskeviin ky- symyksiin ympäri vuoden – Kesäaikaan kävijöitä palvelee Vääksyn kanavan tuntumassa sijaitsevan Päijännetalon opastuspiste Yrittäjien tarjoamat palvelut: – Pulkkilanharjulla Karisalmen levähdysalueella kesäkioski – Padasjoen laivarannassa kesäkauppa, ravintola ja kahvila – Juomavesipisteet Vääksyn ja Sysmän vierassatamissa sekä Padasjoen laivarannassa – Ohjelmapalveluita, mm. melontaretkiä ja venekuljetuksia kansallispuistos- sa – Kansallispuiston lähialueella ravintola-, kahvila-, majoitus- ja ohjelmapal- veluita, venekuljetuksia
Käyttömuodot	Luonnonsuojelu, luontomatkailu, luonnon virkistyskäyttö, marjastus, sienestys
Hoito- ja käyttösuunnitelma	Runkosuunnitelma laadittu vuonna 1997 (Metsähallitus 1997).

2.2 Aineisto ja menetelmät

2.2.1 Kävijätutkimus

Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin viidessä eri haastattelupaikassa, joista kolme sijaitsi Kelventeellä, yksi Hietasaarella ja viides Pulkkilanharjulla Karisalmen sillan levähdysalueella (kuva 2 sivulla 9). Aineistonkeruu tapahtui kesäkauden aikana 12.6.–28.9.2008. Haastattelut teki Koulutuskeskus Salpauksen opiskelija Hannu Siivonen. Kansallispuiston alueella liikuttiin Metsähallituksen veneellä Asikkalan kirkonkylältä käsin.

Tutkimuksessa käytettiin Metsähallituksen vakioitua kävijätutkimuslomaketta. Päijänteen kansallispuistossa ei ollut vuonna 2008 tarvetta aluekohtaisille kysymyksille, joten lomake koostui kaikille kävijätutkimuksille yhteisistä vakiokysymyksistä (liite 5). Standardoidulla menetelmällä kerätystä aineistosta saatavat tulokset ovat vertailukelpoisia muilta Metsähallituksen alueilta saatujen tulosten kanssa. Kun samalla vakiomenetelmällä kerätään aineistoa samalta alueelta tietyn aikavälein, voidaan myös tarkastella muutoksia kyseisen alueen käytössä. Puistosta ei ole aiemmin tehty vastaavaa tutkimusta, mutta kansallispuiston perustamisen yhteydessä kartoitettiin alueen virkistyskäyttöä erillisellä selvityksellä (Metsähallitus 1996).

Tavoitteena oli saada kansallispuiston kesäsesongin kävijöistä mahdollisimman edustava aineisto. Tätä varten laadittiin henkilökunnan aluetuntemuksen avulla otantakehikko, jossa on määritelty keruupaikoittain tavoitellut kohderyhmät ja havaintomäärät sekä keruupäivien määrä (liite 1). Aineiston keruuajataulu laadittiin oletuksella, että kunakin keruupäivänä saadaan kerätyksi noin 10 lomaketta (liite 2). Keruupäivät satunnaistettiin koko otantajaksolle. Viiden tunnin mittaiset keruupäivät jaettiin aamupäiviin (klo 9–14) ja iltapäiviin (klo 14–19) ja niiden sijoittuminen satunnaisesti otantakehikkoon varmistettiin arpomalla.

Alkuperäisestä keruusuunnitelmasta poiketen aineistonkeruu aloitettiin vasta 12.6. eikä 23.5. (liite 2). Lisäksi kolme keruupäivää (27.7., 4.9. ja 6.9.) jouduttiin perumaan haastattelijan sairastuttua. Otokseen poimittiin kaikki haastattelupaikoilta tavoitetut 15 vuotta täyttäneet henkilöt saapumistai tapaamisjärjestyksessä sitä mukaa kuin haastattelijä vapautui edellisen kävijän haastattelemisesta. Kelventeellä ja Hietasaarella haastattelupisteinä oli nuotiopaikka ja Pulkkilanharjulla Karisalmen levähdysalue. Haastattelijä päivysti keruuajana nuotiopaikoilla ja haastatteli sinne tulleet kävijät, mutta ei mennyt erikseen jututtamaan tulipaikan rannassa olleita veneilijöitä, jos nämä eivät itse tulleet nuotiopaikalle. Karisalmella pyrittiin kohtaamaan kaikki keruuajana paikalle osuneet henkilöt sikäli, kun haastattelijalla ei ollut edellinen haastattelu kesken.

Kansallispuiston saarilla haastatteluihin suhtauduttiin poikkeuksetta positiivisesti, ja ainoastaan muutama henkilö kieltäytyi vastaamasta kyselyyn. Karisalmella osa henkilöistä oli vain ohikulkumatalla eikä ollut varsinaisesti tullut paikalle kansallispuiston takia. Kaikki tavoitetut henkilöt eivät siten olleet kiinnostuneita vastaamaan kansallispuistoa koskevaan kyselyyn ja neljä kieltäytyi, koska he omien sanojensa mukaan vastustivat kansallispuistoja. Osalla oli kiire päästä jatkamaan matkaansa, joten haastattelusta kieltäydyttiin myös kiireeseen vedoten. Yhteensä kieltäytyjiä oli 42 ja näistä 33 Karisalmessa.

Vastauslomakkeista 52 % saatiin Kelventeeltä, 41 % Karisalmen levähdysalueelta ja 8 % Tupa- ja Hietasaarten tulipaikoilta (taulukko 2). Kaiken kaikkiaan 159 henkilöä vastasi kyselyyn, mutta kaksi vastausta jouduttiin tallennusvaiheessa hylkäämään lähes tyhjäksi jätetyn lomakkeen vuoksi. Lopullinen aineiston koko oli siten 157. Tavoitteena oli saada 40 keruupäivänä kerättyä yhteensä noin 400 haastattelua. Lopullinen otoskoko jäi lopulta alle puoleen tavoitteesta, mikä asettaa tiettyjä varauksia aineistosta saatavien tulosten tulkinnalle. Pienessä aineistossa yksittäiset vas-

taukset saavat suuremman painoarvon, jolloin ne saattavat muuttaa keskiarvoja paljonkin. Aineistosta laskettavia jakaumia ja keskiarvoja voitaneen kuitenkin pitää hyvin suuntaa antavina.

Kesän 2008 sateinen ja monin paikoin viileä sää näkyi kävijöiden määrissä. Varsinkin saarilla sijaitsevilla keruupisteillä oli hiljaista viileinä ja sateisina päivinä, jolloin veneilijät eivät olleet liikkeellä. Lisäksi bensan hinta oli kesällä 2008 erittäin korkea, mikä on saattanut hillitä moottori-veneilijöiden retkeilyintoa. Yhdeksänä keruupäivänä keruupaikalle ei osunut yhtään kävijää, oletettavasti juuri huonon sään vuoksi. Vastaavasti taas harvoina helteisinä ja aurinkoisina päivinä saarilla oli tungosta ja haastattelijan oli ajoittain jopa vaikeaa saada venettään mahtumaan retkeilijöiden kansoittamiin retkisatamiin. Karisalmella kävijävirrat olivat tasaisempia ihmisten liikkuesa autoilla ja moottoripyörillä.

Taulukko 2. Vastausten jakautuminen haastattelupaikoittain Päijänteen kansallispuistossa vuonna 2008.

Haastattelupaikka	kpl	%
Hinttolanhiekka	31	20
Karhunkämmen	17	11
Isohieta	33	21
Tupasaari / Hietasaari	12	8
Karisalmi	64	41
Yhteensä	157	100

Jokaiselta keruupäivältä pidettiin keruupäiväkirjaa, johon kirjattiin sääolot, keruun kesto, kävijöiden määrä ja kerättyjen lomakkeiden lukumäärä, haastattelusta kieltäytyneet henkilöt ja syy kieltäytymiseen sekä muita huomioitavia asioita tai kävijöiltä tulleita kommentteja. Pääsääntöisesti kävijät täyttivät kyselylomakkeet itse ja palauttivat ne haastattelijalle. Vain kaksi kävijää pyysi haastattelijaa täyttämään lomakkeen puolestaan haastattelun pohjalta. Kyselylomakkeita oli käytettävissä ainoastaan suomenkielisenä. Kahden hollantilaisen kävijän kohdalla haastattelija tulkkasi kysymykset englanniksi ja ruotsalainen kävijä sai käänösapua seurueeltaan.

Tutkimusta tehtäessä huomattiin, että kyselylomakkeen (liite 5) toimivuutta olisi voinut parantaa muutaman kysymyksen kohdalla:

- Kysymyksissä 2 ja 3 ”kansallispuiston alue” ja ”lähialue”, jotka oli merkitty erilliseen karttaan (ks. kuva 7, s. 25), aiheuttivat sekaannusta, sillä saaria ympäröivät vesialueet eivät kuulu kansallispuistoon, vaan ovat osa lähialuetta. Ero pitäisi tuoda lomakkeessa tai haastattelutilanteessa selkeämmin ilmi. Osa vastaajista ei myöskään käyttänyt annettua karttaa vastatessaan kysymyksiin.
- Kysymyksen 4 olisi valmiissa valintavaihtoehtoissa pitänyt olla mukana ainakin Isohieta ja Hietasaari, jotka olivat tutkimuksen haastattelupisteitä. Valmiisiin vastausvaihtoehtoihin vastataan aktiivisemmin kuin avoimiin ”muualla, missä?” -kohtiin. Tämä näkyi varsinkin Isohiedan kohdalla, jonka oli oma-aloitteisesti maininnut ainoastaan 16 vastaajaa, vaikka kyseisellä paikalla oli haastateltu yhteensä 33 kävijää. Näiden lisäksi kohteessa on varmasti vierailut useampikin tutkimukseen osallistuneista kävijöistä.
- Kysymyksessä 5a vastausvaihtoehtojen ”pienvene” ja ”matkavene, jossa makuupaikkoja” ero oli ilmeisesti joillekin vastaajista epäselvä, koska välillä saman seurueen jäsenet olivat

valinneeet keskenään eri vaihtoehtoon. Määrittelyä voisi mahdollisesti jollain tavoin selkeyttää tulevilla tutkimuksissa.

- Kysymys 8 jäi joiltakin vastaajilta täyttämättä, todennäköisesti vahingossa. Sijoittelua kannattaa harkita uudelleen tulevilla tutkimuksissa. Samoin kysymyksen 10a jälkimmäinen sarake (arvio palveluiden ja rakenteiden määrästä) jäi monelta täyttämättä. Luultavasti kysymyspatteristo on kokonaisuutena liian raskaslukuinen, jolloin jälkimmäinen puolisko oikeassa laidassa jää helposti täyttämättä tai vajaaksi.
- Kysymykseen 13 vastaaminen osoittautui haasteelliseksi. Vastaajat arvioivat paikallista rahankäyttöä hyvin erilaisin perustein. Jopa samassa seurueessa tulleet vastaajat saattoivat merkitä huomattavan erilaisia rahankäyttömääriä.

Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen asiakasseurantatietojen hallintaan käytettävään ASTA-tietojärjestelmään. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet):

- Moodi on tyyppiarvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta, ja 75 %:n prosenttipiste puolestaan sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset (luku 3.2.7) laskettiin Metsätutkimuslaitoksen ja Metsähallituksen vuonna 2009 kehittämällä Paavo-sovelluksella. Paavo on yhdysvaltalaisesta Money Generation Modelista (Stynes ym. 2000, MGM2 2009) Suomen oloihin muokattu versio. Paavo hakee tarvittavat tiedot (kävijöiden rahankäyttö, alueen vuotuinen käyntimäärä) ASTAsta. Kokonaisvaikutusten laskentaa varten suojelu- ja retkeilyalueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Päijänteen kansallispuisto kuuluu tässä tarkastelussa luokkaan taajama / tiheä asutus. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyysuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista 21 puistolle johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita.

2.2.2 Kävijälaskenta

Tämän kävijätutkimuksen yhteydessä pyrittiin myös Päijänteen kansallispuiston kävijämäärien tarkempaan selvittämiseen. Kävijämääriä seurataan pääasiassa erilaisilla laskureilla, jotka pyritään sijoittamaan maastoon niin, että ne kattaisivat alueen keskeisimmät kulkuyhdykset, joita pitkin kuljetaan alueelle ja sieltä pois. Puiston henkilökunta on paras asiantuntija laskureiden sijoituspaikkoja ja lukumäärää suunniteltaessa sekä arvioitaessa, montako prosenttia alueen käyttäjistä valituilla sijoitteluilla tavoitetaan. Järvi- ja metsäpuisto asettaa laskurien hyödyntämiselle omat rajoitteensa ja haasteensa: kävijät saapuvat ja liikkuvat kukin omaa reittiään veneellä ja vierailevat puiston eri saarilla mieltymystensä mukaan, eivätkä esimerkiksi viitoitettuja reittejä seuraamalla, kuten mantereella sijaitsevilla puistoissa.

Kävijälaskurin lukemat luetaan ja kirjataan ylös säännöllisesti, mieluiten kerran viikossa. Laskureiden antamat lukemat eivät ole suoraan käyntimääriä, vaan lukemiin sisältyy laadullisia ja määrällisiä virheitä. Päijänteellä käytössä olevat laskurit eivät pysty esimerkiksi erittelemään kävijän tulosuuntaa, jolloin sama kävijä rekisteröityy kaksi kertaa, jos hän palaa samaa reittiä laskurin ohi takaisin. Jotta laskurilukemista päästää todellisten käyntien määrään, on jokaiselle laskurille määritettävä oma korjauskertoimensa. Korjauskerroin voidaan määrittää laskurikohtaisen tarkistuslomakkeen avulla tai arvioida henkilökunnan hyvän aluetuntemuksen avulla, mikäli laskuri on teknisesti luotettava. Kohdekohtaisen käyntimäärälaskennan päätavoitteena on saada tietoa tietyn alueen, tässä tapauksessa Päijänteen kansallispuiston, kokonaiskäyntimäärästä.

Käyntimäärien laskemista varten puiston alueelle asennettiin kesäkuun 2008 alussa kolme Schmearsal SMS3 -mattolaskuria. Mattolaskuri reagoi paineeseen eli se laskee kävijän tämän astuessa maton päälle. Laskuri erottaa painesykäykset erillisiksi, kun matolta nousee hetkeksikin pois. Näin saman kävijän kumpikin jalka ei aiheuta erillistä sykäystä, mutta heti perässä tuleva kävijä rekisteröityy uudeksi havainnoksi. Laskurit luettiin kesä-syyskuun aikana keskimäärin 2–3 viikon välein. Laskurien antamat lukemat ja laskurien tekniset tiedot siirrettiin ASTA-järjestelmään yhteenvetoja ja analyysyjä varten.

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Kävijätutkimukseen vastanneista 70 % oli miehiä ja 30 % naisia. Miesten keski-ikä oli noin 48 vuotta ja naisten noin 47 vuotta (taulukko 3). Vastanneista miehistä iäkkäin oli 79-vuotias ja naisista 88-vuotias. Suurin kävijäryhmä oli sekä miehissä että naisissa 45–54-vuotiaat. Alle 35-vuotiaita oli kaikista kävijöistä yhteensä ainoastaan 12 %. Vastaajista 39 %:lla oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto (taulukko 4). Ammattikoulun käyneitä oli noin joka neljäs vastanneista ja 29 %:lla vastaajista oli opistotasoinen koulutus. 7 %:lla vastanneista ei ollut lainkaan ammatillista tutkintoa. Vastaajien joukossa naiset olivat keskimäärin miehiä koulutetumpia.

Päijänteen kansallispuisto houkutteli paikallisia kävijöitä. Neljäsosa (26 %) vastanneista asui Lahdessa (kuva 3). Yhteensä paikallisia vastaajia, so. kansallispuiston lähialuerajaukseen kuuluvissa kunnissa asuvia (ks. tarkemmin kuva 7 sivulla 25) oli 42 % vastaajista.

Kunnat, joiden pinta-alasta suurin osa oli lähialuerajauksen sisäpuolella, katsottiin lähialueeseen kuuluviksi. Tällä määrittelyllä lähialueeseen kuuluivat seuraavat kunnat: Asikkala, Hartola, Hauho, Heinola, Hollola, Hämeenkoski, Joutsa, Juupajoki, Jämsä, Kangasala, Kuhmoinen, Kuhmalahdi, Lahti, Lammi, Luhanka, Nastola, Orivesi, Padasjoki, Pertunmaa, Pälkäne, Sysmä ja Tuulos.

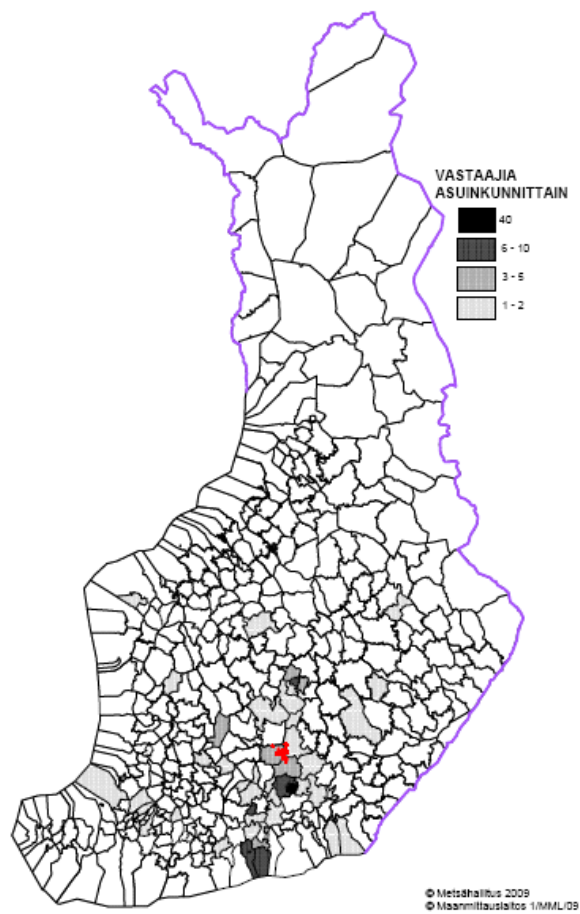
Pääkaupunkiseutulaiset matkailijat olivat toinen merkittävä kävijäryhmä, sillä 15 % vastaajista asui Helsingin, Espoon ja Vantaan alueella. Etelä-Suomessa sijaitsevaan kansallispuistoon ei matkata kovin kaukaa pohjoisesta: pohjoisimpana asuvat vastaajat olivat kotoisin Juankoskelta. Haastatelluista kävijöistä 98 % oli suomalaisia. Ulkomaisista kävijöistä kaksi oli Hollannista ja kolmas Ruotsista (taulukko 5). Kyselylomake oli saatavilla ainoastaan suomenkielisenä, mikä saattoi vaikuttaa ulkomaisten vastaajien määrän vähäisyyteen.

Taulukko 3. Vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja sukupuolen mukaan. Vastanneiden lukumäärä (n) oli 154.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	47,99	47,44	47,83
län keskihajonta	10,66	13,27	11,46
Minimi-ikä	17	25	17
Maksimi-ikä	79	88	88
Moodi	52	45	52
Mediaani	48	45	48

Taulukko 4. Vastanneiden ammatillinen koulutus sukupuolen mukaan.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	29	28	7	15	36	24
Opistotasoinen tutkinto	27	26	16	35	44	29
Alempi yliopisto- tai korkea- koulututkinto	8	8	9	20	17	11
Ylempi yliopisto- tai korkea- koulututkinto	29	28	13	28	42	28
Ei ammatillista tutkintoa	10	10	1	2	11	7
Yhteensä	103	100	46	100	150	100

Kuva 3. Vastanneiden asuinkunnat. Pääjärven kansallispuisto on merkitty punaisella. © Metsähallitus 2010, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Taulukko 5. Vastanneiden kotimaa.

Kotimaa	kpl	%
Suomi	154	98
Hollanti	2	1
Ruotsi	1	1
Yhteensä	157	100

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Kansallispuistossa vierailaan useimmiten seurueena ja Päijänteellä yksinään retkeileviä olikin ainoastaan 8 % vastanneista (taulukko 6). Lähes kolme neljästä kävijästä (73 %) oli liikkeellä 2–5 hengen seurueella. Suuremmissa, vähintään 6 hengen seurueissa liikkui noin joka viides haastatelluista. Vastanneista 38 %:lla oli seurueessaan alle 15-vuotiaita (taulukko 7). Näissä seurueissa lapsia oli keskimäärin 2,3. Liikuntaesteisiä oli vain yhdessä seurueessa, yksi henkilö.

Suurin osa vastaajista, 74 %, vieraili kansallispuistossa oman perheen kanssa (taulukko 8). Muiden sukulaisten kanssa sen sijaan retkeiltiin harvoin, vain 2 % vastaajista oli liikkeellä tällaisella seurueella. Myös ystävien seurassa liikkuminen oli yleistä: hieman yli viidesosa vastaajista vieraili puistossa ystäviensä kanssa. Opiskelu- ja eläkeläisryhmiä oli kumpiakin ainoastaan yhden vastaajan seurueessa.

Taulukko 6. Päijänteen kävijätutkimuksessa v. 2008 vastanneiden seuruetiedot.

Seurueen koko	kpl	%
Yksin	12	8
2–5 hengen seurue	109	73
6 tai useamman hengen seurue	29	19
Yhteensä	150	100

Taulukko 7. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja Päijänteen kansallispuistossa.

Muuttuja	n	Keski-arvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	138	4,0	3,23	2	2	3	5	25
Alle 15-vuotiaita	52	2,3	2,07	1	1	2	3	12
Liikuntaesteisiä	1	1,0		1	1	1	1	1

Taulukko 8. Seurueen koostumus.

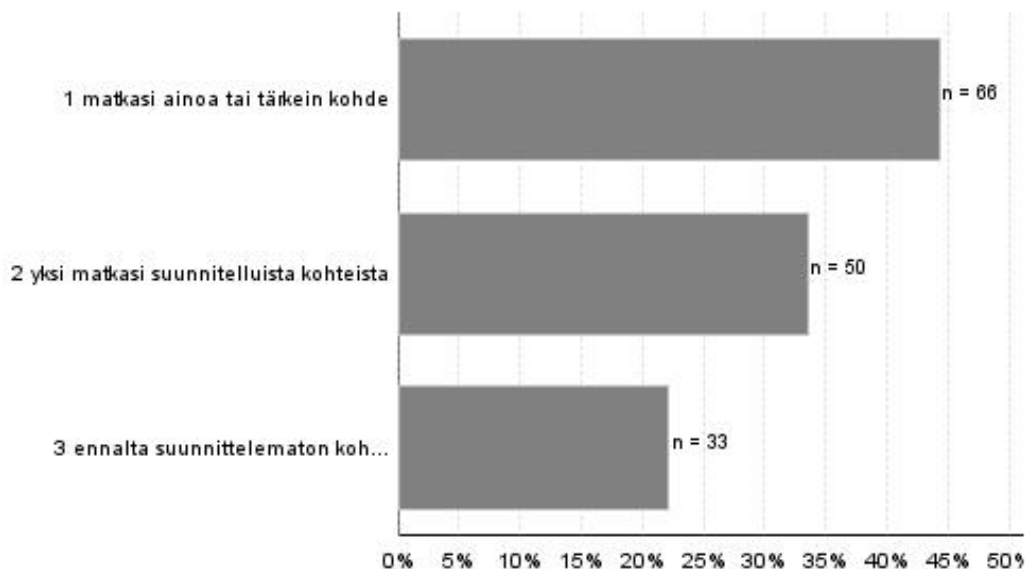
Seurueen koostuminen	kpl	%
Oman perheen jäsenistä	105	74
Muista sukulaisista	3	2
Ystäivistä	29	21
Opiskeluryhmästä	1	1
Eläkeläisryhmästä	1	1
Kerhosta, yhdistyksestä tms.	2	1
Yhteensä	141	100

3.2 Käynti Päijänteen kansallispuistossa

3.2.1 Kohteen tärkeys

Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimukseen vastanneista 44 % ilmoitti kansallispuiston olleen matkan ainoa tai tärkein kohde (kuva 4). Kolmasosalle vastaajista kansallispuistossa käynti oli yksi suunnitelluista kohteista matkan varrella. Muut kohteet sijaitsivat valtaosin kansallispuiston sijaintikunnissa Asikkalassa, Sysmässä ja Padasjoella sekä kansallispuiston lähikunnissa, mm. Heinolassa (liite 3).

Ennalta suunnittelematta puiston alueella vierailivat etenkin autolla tai moottoripyörällä Pulkki-lanharjun läpi ajaneet kävijät, jotka olivat pysähtyneet tauolle Karisalmen levähdyspaikalle. Kaiken kaikkiaan ilman etukäteissuunnittelua puistoon saapuneita oli 22 % haastatelluista kävijöistä. Matkan pääkohteeksi ilmoitettiin useimmiten mökki. Kaukaisin pääkohde oli Lapissa, jonne aikoi jatkaa matkaansa yksi vastanneista. Myös useita päiviä tai viikkoja Päijänteellä veneillen liikkuvista kävijöistä osa vastasi kansallispuiston saarten olleen ennalta suunnittelematon kohde.

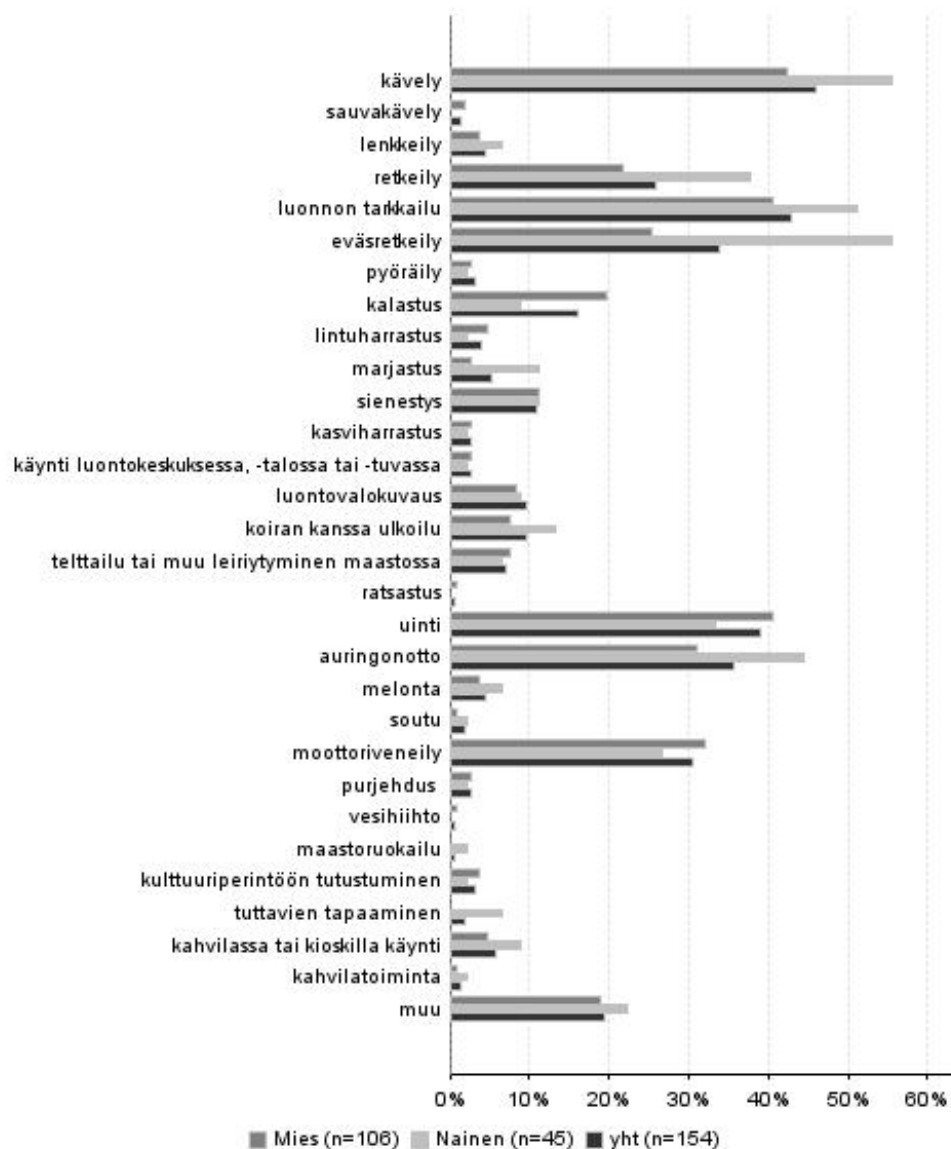

Kuva 4. Päijänteen kansallispuiston tärkeys matka kohteena.

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Päijänteen kansallispuisto tarjoaa mahdollisuuksia monenlaiseen ajanviettoon. Harrastusvaihtoehtojen listalta nousikin 12 eri aktiviteettia, joita harrasti tai aikoi harrastaa vähintään joka kymmenes haastatelluista kävijöistä. Kuvasta 5 käy ilmi, että aktiviteeteista suosituimpia olivat kävely (46 % vastanneista), luonnon tarkkailu (43 %), uinti (39 %), auringonotto (36 %) ja eväsretkeily (34 %). Neljäsosa aikoi retkeillä yleisesti. Veden läsnäolo näkyi kävijöiden suunnittelemissa harrastuksissa: uinnin ja auringonoton lisäksi moottoriveneilyä harrasti kolmasosa (31 %) ja kalastamaan aikoi 16 % vastanneista. Karisalmella haastateltujen vastauksissa painottui kahvilla käynti, joka olikin monelle ohikulkumatkalla olevalle tärkein syy pysähtyä paikalle. Joka kymmenes kävijöistä aikoi myös sienestää tai ulkoilla koiran kanssa.

Harrastukset painoutuivat sukupuolten välillä hieman eri tavoin. Kävely oli kuitenkin sekä miesten että naisten suosituin harrastus. Miehistä 42 % ja naisista 56 % ilmoitti harrastavansa kävelyä kansallispuistossa. Puolet naiskävijöistä suunnitteli myös tarkkailevansa luontoa (51 %), syövänsä eväitä (56 %) ja ottavansa aurinkoa (44 %). Miehiä kiinnostivat kävelyn ohella etenkin luonnon tarkkailu (41 %), uinti (41 %) ja moottoriveneily (25 %). Moottoriveneily ja kalastus olivat selvästi suosituimpia miesten keskuudessa, eväsretkeilyä ja auringonottoa miehet sen sijaan harrastivat selvästi harvemmin kuin naiset.

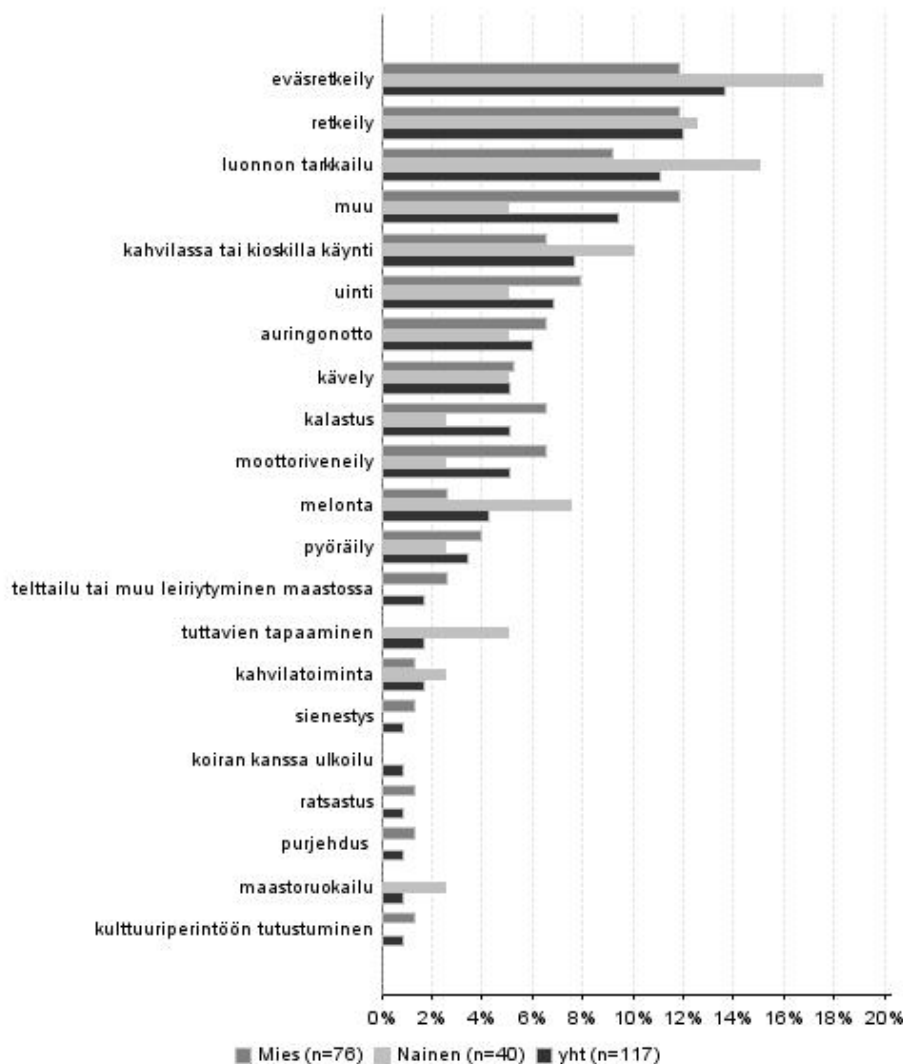
Kuva 5. Pääasialliset harrastukset, joihin osallistuttiin tai aiottiin osallistua tällä käynnillä Päijänteen kansallispuistossa.

Suurin osa (53 %) tutkimukseen vastanneista harrasti tai aikoi harrastaa kyseisellä kansallispuistovierailullaan 1–3 aktiviteettia (taulukko 9). Joka kolmas kävijöistä osallistui 4–6 aktiviteettiin ja 10 % 7–9 aktiviteettiin. Kävijöistä 2 % oli todella aktiivisia ja harrasti jopa yli kymmentä eri aktiviteettia. Naiset olivat miehiä puuhakkaampia ja heillä oli keskimäärin miehiä enemmän tekemisen kohteita käyntinsä aikana.

Taulukko 9. Vastanneiden harrastusten lukumäärä tällä käynnillä Päijänteen kansallispuistossa.

Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–3 aktiiviteettia	59	56	21	47	81	53
4–6 aktiiviteettia	36	34	16	36	54	35
7–9 aktiiviteettia	10	9	6	13	16	10
10 aktiiviteettia tai enemmän	1	1	2	4	3	2
Yhteensä	106	100	45	100	154	100

Vastaajia pyydettiin myös kertomaan, mikä heidän listaamistaan aktiviteeteista oli heille käynnin tärkein. Kahdeksi tärkeimmäksi harrastukseksi nousivat sekä miehillä että naisilla eväretkeily (14 %) ja retkeily (12 %, kuva 6). Kahvilla tai kioskillä käynti oli molemmille sukupuolille kolmanneksi tärkein tekeminen, joskin on huomattava, että kahvilapalveluita oli tarjolla ainoastaan Karisalmella. Kaiken kaikkiaan vastaukset hajautuivat moneen suuntaan tärkeimmäksi koetun harrastuksen kohdalla, joten kansallispuisto ilmeisesti nähdään kävijöiden mielissä monipuolisena ja monella tapaa vetovoimaisena retkikohteena.

Kuva 6. Vastanneiden tärkeimmät aktiviteetit tällä käynnillä Päijänteen kansallispuistossa.

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Selvästi suosituin vierailukohde Päijänteen kansallispuistossa oli Kelventeen saari. Kahdeksan kilometriä pitkällä saarella on useita tulipaikkoja ja telttailualueita, luontopolku sekä puiston koimeimmat uimarannat, joten sen suosio kävijöiden keskuudessa ei ole yllättävää. Kelventeen kohteista suosituimmat olivat Hinttolanhiekka, jossa kävi tai aikoi käydä 28 % vastanneista, ja Karhunkämmen, jonne aikoi joka viides kävijä (21 %, taulukko 10). Myös Isohietä (taulukko 11), Kirkkosalmi ja Kyyränlahti keräsivät kävijöitä. Kelventeen suosiota selittää myös reittialus m/s Elbatar, joka järjestää kesäaikaan Kelvenne-risteilyjä ja kuljettaa kävijöitä saarelle.

Toiseksi yleisin kohde oli Pulkkilanharju, josta kerättiin 41 % kaikista tutkimuksen vastauksista. Vastanneista 46 % oli vierailut tai aikoi vierailla Pulkkilanharjulla. Valtaosa tästä joukosta ei toisaalta aikunut vierailla muualla kansallispuistossa, jonne pääsyä varten tarvitaan venettä. Kansallispuiston kävijäkunta voidaankin jakaa karkeasti Pulkkilanharjun kävijöihin ja veneellä liikkuviin kävijöihin, jotka vierailevat puiston saarissa ja ympäröivillä vesialueilla.

Muista kansallispuiston saarista suosittuja olivat Virmailan saari (12 % vastanneista), jonne pääsee myös autolla sekä Hietasaari, jossa ilmoitti tällä käynnillä vierailevansa 13 kävijää (8 % vastanneista, taulukko 11), vaikka se ei ollut valmiiden vastausvaihtoehtojen joukossa. Jotkut vastanneista aikoiivat käydä vain yhdessä tai kahdessa paikassa, kun taas useita päiviä tai viikkoja lähialueella veneilevät vierailivat selvästi useammassa kohteessa vierailunsa aikana. Osa pidempään alueella viipyvistä piti ilmoittamaansa paikkaa tukikohtanaan, josta käsin retkeiltiin lähivesillä ja saarissa.

Taulukko 10. Käyntien alueellinen jakautuminen Päijänteen kansallispuistossa. Käynnillä oli mahdollista vierailla useammassa paikassa. Kohteiden sijainnit näkyvät kuvassa 2 sivulla 9.

Käyntikohde	kpl	%
Pulkkilanharju	69	46
Muualla	45	30
Hinttolanhiekka (Kelvenne)	43	28
Karhunkämmen (Kelvenne)	32	21
Virmaila	18	12
Kirkkosalmi (Kelvenne)	12	8
Kyyränlahti (Kelvenne)	11	7
Paatsalo	7	5
Haukkasalo	6	4
Lamassaaret	2	1
Haapasaari	1	1
Vastanneita yhteensä	151	

Taulukko 11. Käyntien alueellinen jakautuminen. Vastanneiden mainitsemat muut kohteet Päijänteen kansallispuistossa.

Käyntikohte muu	kpl
Isohieta (Kelvenne)	16
Hietasaari	13
Kelvenne (ei eritelty tarkemmin)	5
Koukunlahti (Kelvenne)	3
Likolahti (Kelvenne)	3
Lietsaari	2
Lehtisaaret	1
Nimetön (Kelvenne)	1
Ykskoivu	1
Yhteensä	45

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus

Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimukseen vastanneista 66 % oli päiväkävijöitä ja 34 % yöpyjiä (taulukko 12). Yöpyjillä vierailun kesto kansallispuiston alueella vaihteli yhdestä vuorokaudesta jopa 60 vuorokauteen. Päiväkävijöiden vierailut kestivät lyhimmillään vain 15 minuuttia ja nämä pikavisiitit tapahtuivat lähinnä Karisalmen levähdyspaikalla. Keskimäärin päiväkävijä oleskeli kansallispuiston alueella vajaan kolme tuntia ja yöpyjä noin viisi ja puoli vuorokautta. Keskiarvoja nostavat muutamat hyvin pitkät vierailut, sillä puolet päiväkävijöistä viipyi puistossa korkeintaan tunnin ja yöpyjistä korkeintaan 3 vrk.

Kävijöiltä kysyttiin myös, miten pitkään he aikoivat oleskella Päijänteen kansallispuistossa ja sen lähialueilla yhteensä. Lähialueen rajausta käy ilmi kuvasta 7. Hieman yli puolet kävijöistä (55 %) aikoi viipyä puistossa ja sen lähialueella yhteensä vähintään vuorokauden (taulukko 13). Keskimäärin kansallispuistossa ja sen lähialueella yövyttiin noin kuusi vuorokautta pidempään kuin pelkästään kansallispuiston alueella (taulukot 12 ja 13).

Huomioitavaa on, että kansallispuiston saaria ympäröivät vesialueet eivät kuulu kansallispuistoon. Osalle vastaajista tämä oli kuitenkin epäselvää, ja he olivat ajatelleet saaria ympäröivien lähivesien olevan osa puistoa. Haastattelutilanteessa läheskään kaikki vastaajat eivät olleet katsoneet myöskään kuvan 7 lähialuekarttaa vastatessaan kysymyksiin. Tästä johtuen vastauksissa oli jonkin verran epätarkkuuksia ja sekaannuksia kansallispuiston ja lähialueen välillä viipymää ja yöpymisiä koskevissa kysymyksissä (kysymykset 2 ja 3; liite 5). Lisäksi ne vastaajat, jotka eivät käyttäneet lähialuekarttaa, ovat saattaneet mieltää lähialue-käsitteen hyvinkin eri tavalla, mikä on voinut vaikuttaa heidän vastauksiinsa. Taulukoiden 12–14 tuloksissa saattaa siis olla keskinäistä virhettä, kun osan vastauksista tulisi todellisuudessa olla toisessa taulukossa. Tuloksia voidaan kuitenkin tarkastella kokonaisuutena.

Taulukko 12. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto (tunteja/vuorokausia) Päijänteen kansallispuiston alueella sukupuolen mukaan jaoteltuna.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	95	66	2,7	1	1	0	12
Miehet	63	66	2,6			0	12
Naiset	29	31	3,0			0	8
Yöpyjät	50	34	5,6	3	2	1	60
Miehet	38	76	5,6			1	60
Naiset	12	24	5,4			1	21
Yhteensä	145						

Taulukko 13. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto (tunteja/vuorokausia) Päijänteen kansallispuistossa ja sen lähialueella yhteensä sukupuolen mukaan jaoteltuna.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	57	45	2,8	1	1	0	12
Miehet	40	70	2,5			0	12
Naiset	17	30	3,2			0	8
Yöpyjät	69	55	11,7	3	2	1	100
Miehet	51	74	11,8			1	100
Naiset	17	25	11,8			1	100
Yhteensä	126						

Kuva 7. Päijätteen kansallispuisto ja tätä tutkimusta varten määritelty lähialue (rajuuksen sisällä näkyvä keltainen alue, jonka keskellä näkyy punaisella kansallispuiston alue). © Metsähallitus 2010, © Karttakeskus 2010, Lupa L5293.

Suurin osa vastaajista (72 %) yöpyi kansallispuiston alueella omassa veneessään puiston saarten rannoilla (taulukko 14). Neljäsosa taas vietti yönsä joko teltassa tai laavussa. Ainoastaan yksi kävijä yöpyi asuntoautossa, mikä on ymmärrettävää, sillä vain Virmailaan ja Pulkkilanharjulle pääsee autolla. Puiston lähialueilla suosituin majoittautumismuoto oli mökki, joko oma (26 %) tai vuokrattu (14 %) (taulukko 15). Veneessä nukkuminen oli lähialueillakin tyypillistä, sillä joka neljäs kävijä yöpyi näin. Lähialueella majoitusvaihtoehtoja oli runsaammin tarjolla ja muutama kävijä majoittuikin hotellissa, maatilalla ja muun muassa ystävien luona.

Taulukko 14. Vastanneiden yöpymisten määrä yöpymistavoittain Päijätteen kansallispuiston alueella (n = 60).

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25%	Med	75%	Max
Asuntoautossa tai -vaunussa	1	5,0		5	5	5	5	5
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	15	10,5	25,82	1	1	2	4	100
Veneessä	43	8,6	12,01	1	2	3	10	60
Muulla	1	1,0		1	1	1	1	1

Taulukko 15. Vastanneiden yöpymisten määrä yöpymistavoittain Päijänteen kansallispuiston lähialueella (n = 42).

Yöpymistapa	n	Keski- arvo	Keski- haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Hotellissa	3	2,0	1,00	1	1	2	3	3
Vuokramökissä	6	35,3	50,14	1	1	7	100	100
Lomaosakkeessa	1	2,0		2	2	2	2	2
Omassa mökissä	11	20,8	36,97	1	1	4	15	100
Asuntoautossa tai -vaunussa	2	2,0	1,41	1	1	3	3	3
Omassa majoitteessa (laavu, telta tms.)	4	3,0	2,71	1	1	2	4	7
Veneessä	10	6,6	4,43	2	2	7	10	15
Maatilamajoituksessa	1	1,0		1	1	1	1	1
Muulla	4	2,2	0,96	1	1	3	3	3

Valtaosalle haastatelluista (83 %) alue oli entuudestaan tuttu ja he olivat vierailleet Päijänteen kansallispuistossa aikaisemmin (taulukko 16). Sukupuolten välillä ei ollut eroja. Varhaisin vierailu puiston alueelle oli tehty vuonna 1953, 40 vuotta ennen kansallispuiston perustamista. Puistossa aiemmin käyneet olivat vierailleet siellä ensimmäisen kerran keskimäärin vuonna 1992 ja edellisen kerran 2007 eli tutkimusta edeltäneenä vuonna (taulukko 17). Kansallispuistolla on runsaasti säännöllisiä kävijöitä: viimeisen viiden vuoden aikana puistossa käyneet olivat vierailleet siellä tuona aikana keskimäärin 37 kertaa (mediaani 10, n = 115). Lähialueella asuville kansallispuisto ja sen lähivedet ovat osa lähivirkistysaluetta, jossa käydään kotoa käsin säännöllisesti pitkin vuotta ulkoilemassa ja harrastamassa esimerkiksi veneilyä ja kalastusta.

Taulukko 16. Vastanneiden käynnin toistuvuus Päijänteen kansallispuistossa.

Käynnin toistuvuus	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	16	17	7	18	23	17
Käynyt aikaisemmin	80	83	33	82	115	83
Yhteensä	96		40		138	

Taulukko 17. Aiemmin Päijänteen kansallispuistossa vierailneiden ensimmäisen ja viimeisimmän käynnin ajoittuminen.

Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keski- arvo	Keski- hajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	107	1992,3	14,16	1953	1986	1997	2003	2008
vuotta sitten	107	15,7	14,16	0	5	11	22	55
Viimeksi käynyt								
vuonna	98	2007,0	3,79	1977	2007	2008	2008	2008
vuotta sitten	98	1,0	3,79	0	0	0	1	31

3.2.5 Kävijöiden aiempi retkeilykokemus

Vastaajia pyydettiin kertomaan, kuinka usein he olivat käyneet virkistäytymässä kansallispuistossa, retkeilyalueella tai muulla luontomatkakohteella viimeisten 12 kuukauden aikana. Vastaajista 77 % kertoi käyneensä päiväretkellä ja lähes neljäsosa (23 %) yöpymisretkellä (taulukko 18). Päiväretkiä oli tehty keskimäärin noin kymmenen ja enimmillään 100. Yön yli kestävien retkien keskiarvo oli 4,3 retkeä viimeisten 12 kk:n aikana. Suurin yöpymisretkien määrä oli 20.

Tutkimuksessa selvitettiin myös, millaisia retkiä kävijät olivat viimeisten viiden vuoden aikana tehneet. Reilusti yli puolet kysymykseen vastanneista (64 %) oli tehnyt lyhyitä (alle 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä tai tutuissa maastoissa ja lähes puolet (46 %) myös omatoimisia retkiä merkittyjen reittien ulkopuolella (taulukko 19). Vastaajista joka neljäs oli tehnyt pitkiä (yli 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä. Naiset olivat retkeilleet miehiä useammin alle 10 km:n pituisilla merkityillä reiteillä tai tutuissa maastoissa (72 %). Vastaajat olivat retkeilleet pääsääntöisesti omatoimisesti, ja opastetulle retkelle oli viimeisten viiden vuoden aikana osallistunut vain 9 %.

Taulukko 18. Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimukseen vastanneiden käynnit kansallispuistoissa, retkeilyalueilla tai muissa luontomatkakohteissa viimeisten 12 kuukauden aikana (n = 123).

Muuttuja	n	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Päiväretkellä	95	9,5	17,45	1	2	3	10	100
Yöpymisretkellä	28	4,3	5,40	1	1	2	5	20

Taulukko 19. Vastanneiden aiempi retkeilykokemus viimeisten viiden vuoden aikana. Kysymyksessä on voinut vastata useampaan kohtaan.

Retkityyppi	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Omatoimisia retkiä merkittyjen reittien ulkopuolella	37	47	17	42	56	46
Pitkiä (yli 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä	18	23	11	28	30	25
Lyhyitä (alle 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä tai tutussa maastossa	49	62	29	72	78	64
Osallistunut opastetulle retkelle	7	9	4	10	11	9
Muu	7	9	2	5	9	7
Vastanneita yhteensä	79		40		121	

3.2.6 Saapuminen alueelle

Kävijätutkimuksen haastattelujen aikana kesä-syyskuussa hieman yli puolet haastattelussa mukana olleista kävijöistä saapui Päijänteen kansallispuistoon vilkkaimpana lomakautena heinäkuussa (55 %, taulukko 20). Vajaa kolmannes (31 %) alueelle saapumisista ajoittui kesäkuulle, elokuussa saapui 11 % ja syyskuussa vain 2 %. Kesän vaihtelevalla ja monin paikoin huonolla säällä oli suuri vaikutus käynteihin, sillä useana sateisena ja kylmänä keruupäivänä haastattelijat eivät tavoittaneet yhtään kävijää.

Saapuminen puistoon jakautui melko tasaisesti eri viikonpäiville, joskin suosituimmat päivät osuivat odotetusti viikonlopulle: perjantaina ja lauantaina saapui yhteensä noin puolet kaikista vastanneista

(taulukko 21). Hiljaisimmat saapumis- ja vastauspäivät olivat keskiviikko ja sunnuntai. Suurin osa saapumisista (88 %) ajoittui klo 10 ja 18 välille (taulukko 22). Pääpaino oli kuitenkin iltapäivässä, sillä klo 14 ja 18 välisenä aikana saapui yli puolet (54 %) kävijöistä. Vähiten alueelle saavuttiin aikaisin aamulla tai illalla klo 20 jälkeen.

Taulukko 20. Saapuminen Päijänteen kansallispuistoon ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain.

Kuukausi	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Kesäkuu	50	32	48	31
Heinäkuu	86	55	85	54
Elokuu	17	11	20	13
Syyskuu	3	2	4	3
Yhteensä	156	100	157	100

Taulukko 21. Saapuminen Päijänteen kansallispuistoon ja kyselyyn vastaaminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Maanantai	24	15	26	17
Tiistai	19	12	16	10
Keskiviikko	7	4	8	5
Torstai	21	13	23	15
Perjantai	36	23	35	22
Lauantai	41	26	44	28
Sunnuntai	8	5	5	3
Yhteensä	156	100	157	100

Taulukko 22. Saapuminen Päijänteen kansallispuistoon ja kyselyyn vastaaminen kellonajan mukaan.

Kellonaika	Saapumisaika		Vastausaika	
	kpl	%	kpl	%
8:00–9:59	1	1	2	1
10:00–11:59	26	17	17	11
12:00–13:59	26	17	26	17
14:00–15:59	35	23	50	32
16:00–17:59	46	31	35	22
18:00–19:59	12	8	26	17
20:00–21:59	2	1		
22:00–7:59	1	1		
Yhteensä	149	100	156	100

Suurimpaan osaan kansallispuiston kohteista pääsee ainoastaan veneellä. Vaikka kansallispuistoon matkattaessa käytettiin eniten henkilöautoa (59 % vastaajista), oli 56 % vastanneista käyttänyt jonkinlaista venekyytiä matkansa aikana (taulukko 23). Poikkeuksen kohteissa tekee Pulkkilanharju, jonne saavuttiin lähes yksinomaan autolla ja moottoripyörällä. Motoristeja oli 10 % vastaajista (taulukko 24). Perille kansallispuiston järviöosaan saavuttiin useimmiten matkaveneellä, jossa oli makuupaikkoja (29 %) sekä pienveneillä (16 %).

Taulukko 23. Kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan Päijänteen kansallispuistoon. Matka on voitu tehdä useammalla kulkuneuvolla.

Kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	92	59
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	10	6
Lentokone	3	2
Moottoripyörä	13	8
Polkupyörä	5	3
Pienvene	30	19
Matkavene, jossa makuupaikkoja	43	28
Kanootti, kajakki tai soutuvene	6	4
Reittivene tai -alus	1	1
Purjevene	2	1
Risteilyvene tai -alus	4	3
Vastanneita yhteensä	156	

Taulukko 24. Vastanneiden viimeisin kulkuneuvo Päijänteen kansallispuistoon saavuttaessa.

Viimeisin kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	41	30
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	4	3
Lentokone	1	1
Moottoripyörä	13	10
Polkupyörä	4	3
Pienvene	22	16
Matkavene, jossa makuupaikkoja	39	29
Kanootti, kajakki tai soutuvene	4	3
Reittivene tai -alus	1	1
Purjevene	2	1
Risteilyvene tai -alus	4	3
Yhteensä	135	100

3.2.7 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

Kävijöiden rahankäytön ja sen paikallistaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan tähän käyntiin liittyvät kulut Päijänteen kansallispuistossa ja sen lähialueella (liite 5 ja kuva 7). Keskimäärin matkailijat kuluttivat 65 €/käynti (taulukko 25). Majoittajat kuluttivat 106 €/käynti, mikä on huomattavasti enemmän kuin päiväkävijöiden kulutus, 18 €/käynti. Kotimaiset matkailijat kuluttivat keskimäärin 67 €/käynti ja paikalliset kävijät 64 €/käynti. Ulkomaisia matkailijoita oli vastaajien joukossa ainoastaan kolme henkilöä (2 % kävijöistä), joten heidän kulustaan ei havaintojen pienen määrän vuoksi pystytty käsittelemään. Tosin se, että kyselylomakkeita oli tarjolla ainoastaan suomenkielisenä, saattoi vaikuttaa ulkomaisten vastaajien osuuteen. Paikallistaloudellisten vaikutusten arvioinnissa käytettyjä käsitteitä on määritelty taulukossa 26.

Taulukko 25. Päijänteen kansallispuiston kävijöiden rahankäyttö (sis. ALV) ja käynnit matkailijaryhmittäin ja oleskelun pituuden mukaan.

	Kaikki	Majoittajat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät	n = 147	n = 77	n = 70
Keskimääräinen kulutus (€)	65	106	19
Kotimaiset matkailijat	n = 83	n = 41	n = 42
Keskimääräinen kulutus (€)	67	126	8
Ulkomaiset matkailijat	n = 3	n = 0	n = 3
Keskimääräinen kulutus (€)	—*	—*	—*
Lähialueen asukkaat	n = 59	n = 34	n = 25
Keskimääräinen kulutus (€)	64	83	39

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvioitu epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta

Taulukko 26. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä.

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötyövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittajat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välilliseksi vaikutukseksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palveluksien ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Päijänteen kansallispuiston kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus vuonna 2008 oli 0,5 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 6 henkilötyövuotta (taulukko 27). Nämä luvut kuvaavat kävijöiden rahankäytöstä puistoon ja sen lähialueelle syntyviä välittömiä ja välillisiä tulovaikutuksia ja niihin kytkeytyneitä työpaikkoja tutkimusvuonna. Ne eivät siis kuvaa tutkimusalueen kokonaisarvoa.

Menolajeittain tarkasteltuna kävijät käyttivät eniten rahaa huoltamo-ostoksiin sekä ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin (taulukko 27). Huoltamo-ostoksilla ei kuitenkaan ole työllisyysvaikutusta lähialueelle. Tämä johtuu siitä, että suuri osa huoltamo-ostosten vaikutuksesta kohdis-

tuu lähialueen ulkopuolelle. Selvästi suurin tulo- ja työllisyysvaikutus lähialueelle on ruoka- ja muilla vähittäiskauppaostoksilla sekä kahvila- ja ravintolamenoilla. Näiden jälkeen merkittävin tulovaikutus on muilla menoilla, joihin kuuluvat muun muassa kalastusluvut (taulukko 27).

Taulukko 27. Päijänteen kansallispuiston kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain kansallispuistossa ja sen lähialueella (n = 147).

Menolaji	Rahankäyttö (€ sis. ALV)	Tulovaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	24,82	22 101	0
Paikallisliikenne ²	0,21	15 880	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	24,07	94 057	2
Kahvila ja ravintola	8,60	95 699	2
Majoittuminen	1,98	26 047	0
Ohjelmapalvelut ³	0,79	10 307	0
Muut menot ⁴	3,30	36 675	1
Välittömät vaikutukset yhteensä		300 765	5
Välilliset vaikutukset		220 117	1
Kokonaisvaikutukset		520 883	6

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Tuloksista ei voida erottaa kohdealueen osuutta muista lähialueen matkailullisista vetovoimatekijöistä. Päijänteen kansallispuiston merkitys paikallistaloudellisten vaikutusten tuottajana tarkentuu, kun tuloksia tarkastellaan matkakohdepäätöksen perusteella. Niiden kävijöiden, joille Päijänteen kansallispuisto oli matkan ainoa tai tärkein kohde, tulovaikutukset olivat 0,3 milj. € ja työllisyysvaikutukset 3 htv (taulukko 28). Päijänteen kansallispuiston kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellinen vaikutus on vähintään tämän suuruinen.

Kotimaisten matkailijoiden merkitys on selkeästi suurin Päijänteen kansallispuiston ja sen lähialueen paikallistaloudelle. Kotimaisten matkailijoiden tulovaikutus on 0,3 milj. € ja työllisyysvaikutus 4 htv (taulukko 29). Ulkomaisten matkailijoiden vaikutuksia ei pystytty havaintojen pienen määrän vuoksi laskemaan. Paikallisiin kävijöihin verrattuna vaikutusten ero selittyy käyntiosuuskien lisäksi rahankäytön erolla (67 € vs. 64 €/ käynti). Kävijätutkimuksen mukaan Päijänteen kansallispuiston kävijöistä on paikallisia 42 %.

Suurin osa, 84 % paikallistaloudellisista tulo- ja työllisyysvaikutuksista kertyy niiltä matkailijoilta, jotka majoittuvat Päijänteen kansallispuistossa ja/tai lähialueella (taulukko 30).

Taulukko 28. Päijänteen kansallispuiston kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tärkeyden mukaan.

Menolaji	Tärkein kohde n = 64		Yksi monista kohteista n = 49		Ennalta suunnittelematon n = 28		Yhteensä n = 141	
	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	10 708	0,2	10 039	0,2	1 821	0,0	22 567	0,4
Paikallisliikenne ²	10 875	0,1	4 812	0,1	869	0,0	16 556	0,2
Ruoka- ja vähittäiskaup- paostokset	52 402	0,8	36 833	0,6	5 497	0,1	94 733	1,5
Kahvila ja ravintola	55 927	1,0	34 898	0,6	5 789	0,1	96 613	1,7
Majoittuminen	7 215	0,1	19 939	0,4	0	0,0	27 155	0,5
Ohjelmapalvelut ³	5 819	0,1	4 461	0,0	0	0,0	10 280	0,1
Muut menot ⁴	10 854	0,2	26 790	0,4	0	0,0	37 644	0,6
Välittömät vaikutukset yhteensä	153 801	3	137 772	2	13 976	0	305 549	5
Väiilliset vaikutukset	111 272	1	102 352	1	10 038	0	223 662	1
Kokonaisvaikutukset⁵	265 073	3	240 125	3	24 014	0	529 211	6

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 29. Päijänteen kansallispuiston kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin.

Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 83		Ulkomaiset matkailijat n = 3		Lähialueen asukkaat n = 59		Yhteensä n = 145	
	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	12 666	0,2	***	***	9 021	0	21 789	0
Paikallisliikenne ²	9 760	0,1	***	***	6 339	0	16 100	0
Ruoka- ja vähittäiskaup- paostokset	52 590	0,8	***	***	40 735	1	93 325	2
Kahvila ja ravintola	53 067	1,0	***	***	43 824	1	97 019	2
Majoittuminen	25 274	0,5	***	***	1 132	0	26 406	0
Ohjelmapalvelut ³	10 449	0,1	***	***	0	0	10 449	0
Muut menot ⁴	24 626	0,4	***	***	12 170	0	36 796	1
Välittömät vaikutukset yhteensä	188 433	3	***	***	113 221	2	301 884	5
Väiilliset vaikutukset	138 063	1	***	***	82 835	0	221 069	1
Kokonaisvaikutukset⁵	326 496	4	***	***	196 056	2	522 953	6

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 30. Majoittujien ja päiväkävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset Päijänteen kansallispuistossa ja sen lähialueella.

Menolaji	Päiväkävijät n = 70		Majoittujat n = 77		Yhteensä n = 147	
	Tulovaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulovaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulovaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	2 793	0,0	19 308	0,3	22 101	0
Paikallisliikenne ²	4 912	0,1	10 969	0,1	15 880	0
Ruoka- ja vähittäiskauppaostokset	12 648	0,2	81 409	1,3	94 057	2
Kahvila ja ravintola	18 557	0,3	77 142	1,4	95 699	2
Majoittuminen	1 116	0,0	24 930	0,5	26 047	0
Ohjelmapalvelut ³	0	0,0	10 307	0,1	10 307	0
Muut menot ⁴	6 890	0,1	29 785	0,5	36 675	1
Välittömät vaikutukset yhteensä	46 916	1	253 850	4	300 765	4
Välilliset vaikutukset	34 513	0	185 604	1	220 117	2
Kokonaisvaikutukset⁵	81 429	1	439 454	5	520 883	6

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

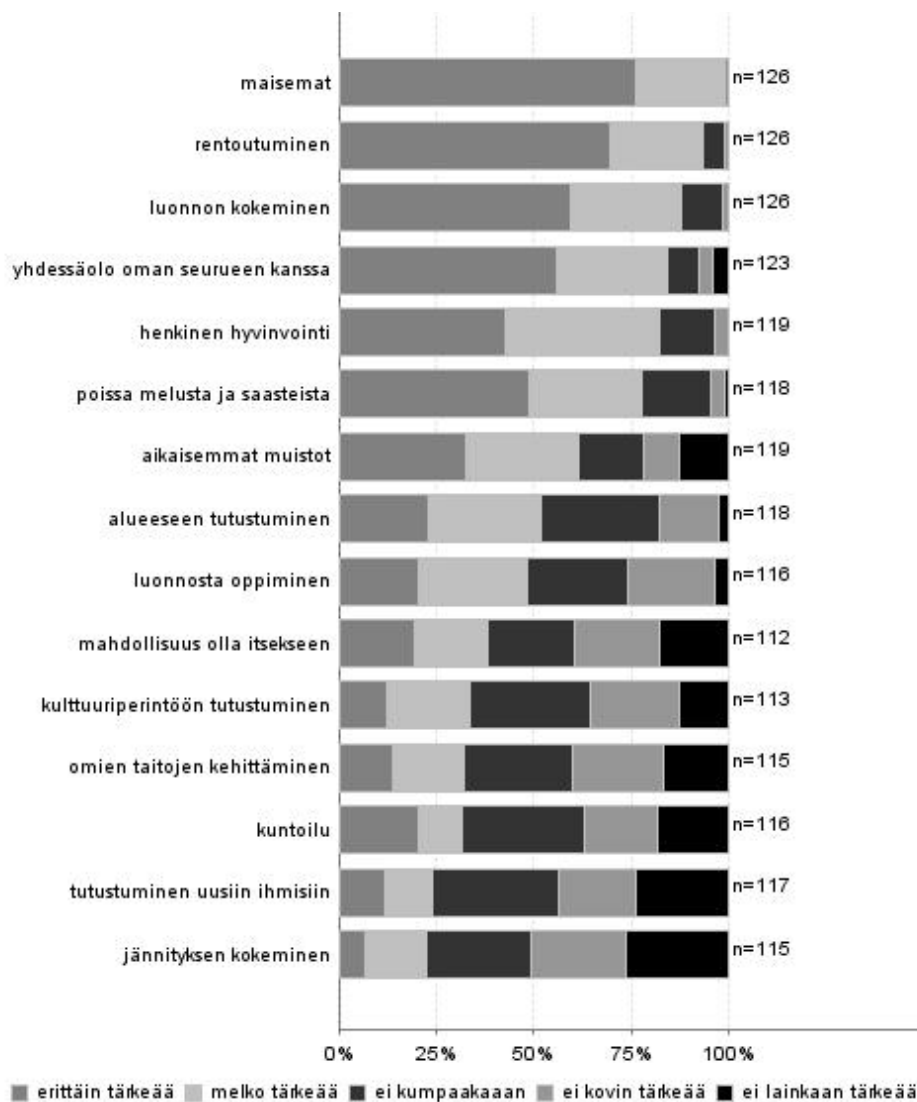
⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

3.3 Kävijätyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Kolmena tärkeimpänä virkistysmotiivinaan Päijänteen kansallispuistossa kävijät pitivät maisemia, rentoutumista ja luonnon kokemista (kuva 8). Myös henkinen hyvinvointi ja saasteeton, rauhallinen ympäristö nousivat esiin vastauksissa. Kansallispuistoon tultiin useimmiten seurueessa ja perheen tai ystävien kanssa yhdessä vietettyä aikaa arvostettiin: yhdessäolo oman seurueen kanssa oli erittäin tärkeää yli puolelle vastaajista. Kävijät eivät tulleet kansallispuistoon etsimään seikkailuita tai hakemaan oman seurueen ulkopuolista seuraa, sillä jännityksen kokeminen ja uusiin ihmisiin tutustuminen olivat vastaajille vähiten tärkeitä motiiveja vierailullaan.

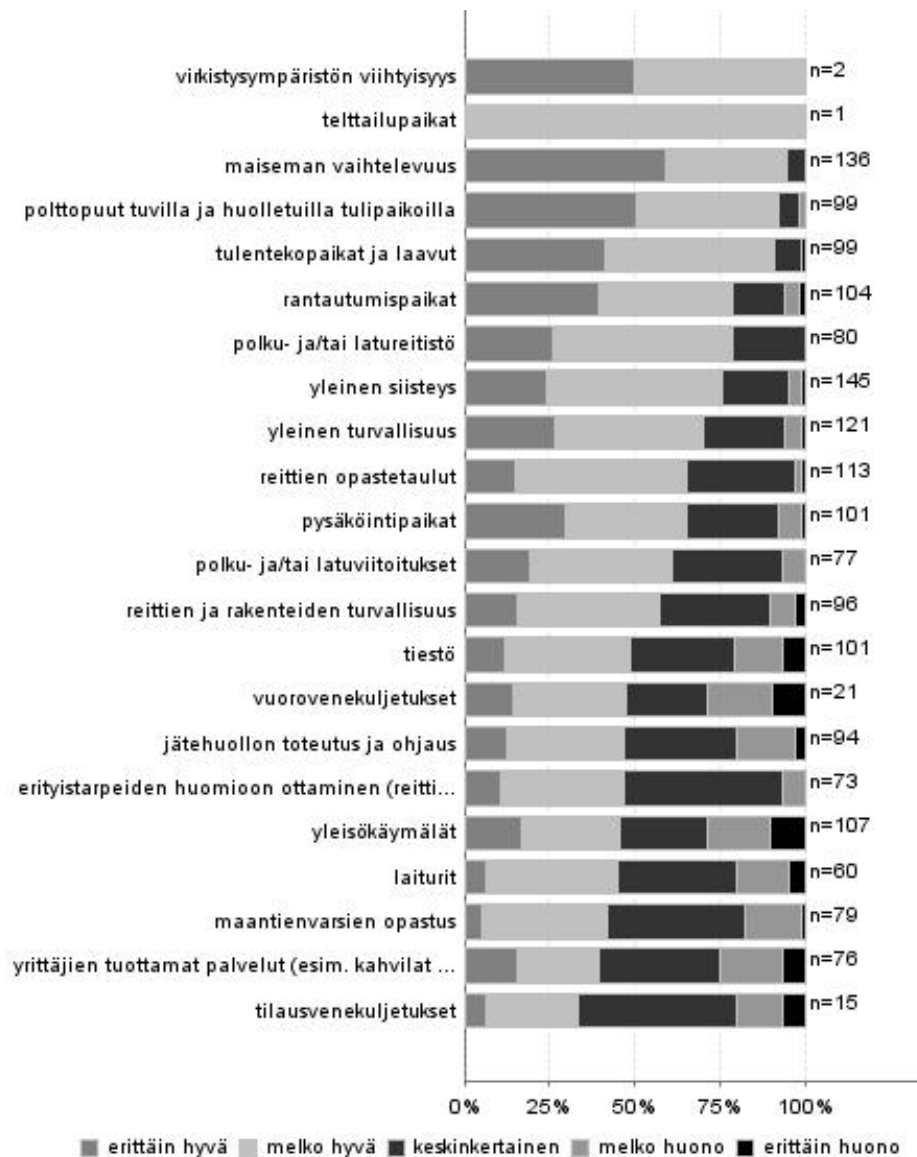
Kuva 8. Vastanneiden virkistysmotiivit Päijänteen kansallispuistossa v. 2008.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Kävijät olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä Päijänteen kansallispuiston palveluihin (kuva 9). Käytettyimpiä palveluja ja rakenteita olivat reittien opastetaulut (73 % vastaajista), käymälät (69 %), rantautumispaikat (67 %) sekä tulipaikat polttopuineen (64 %). Vähiten käytettyjä palveluita olivat tilaus- (10 %) ja vuorovenekuljetukset (14 %) sekä laiturit (39 %).

Tyytyväisimpiä oltiin tulentekopaikkoihin ja niillä käytettävissä oleviin polttopuihin. Yhdeksän kymmenestä tulipaikkoa käyttäneestä vastaajasta piti niitä erittäin hyvinä tai melko hyvinä. Kaikki tulipaikat sijaitsevat rannoilla ja valtaosa kävijöistä (78 %) oli myös rantautumispaikkoihin tyytyväinen. Kelventeen ja Karisalmen polut saivat hyvän arvosanan lähes 80 %:lta vastanneista ja reittien opastetaulut 65 %:lta. Käymälät sen sijaan keräsivät paljon kritiikkiä. Joka kymmenes vastaaja piti käymälöitä erittäin huonoina ja 19 % melko huonoina. Arvostelu kohdistui erityisesti Karisalmen käymälään, joka on Tielaitoksen hoidossa. Vähän käytettyjen venekuljetusten kokonaisarvosana oli niukasti keskinkertainen. Lähialueiden tiestöä ja pysäköintipaikkoja oli käyttänyt 65 % vastaajista. Pulkkilanharjun kävijät, etenkin motoristit, moittivat tietä ja muun muassa sen kapeutta ja vilkasta liikennettä. Tiestön laatu arvioitiin kaikkiaan keskinkertaiseksi. Pysäköintipaikkoihin kävijät olivat tyytyväisempiä, mutta Karisalmen pysäköintipaikkaa moitittiin epäsiistiksi.

Ympäristötekijöiden laatu miellytti vastaajia. Maiseman vaihtelevuus keräsi kävijöiltä kokonaisuudessaan eniten kiitoksia: 59 % vastaajista kehui maisemia erittäin hyväksi ja reilu kolmasosa melko hyväksi. Yleistä turvallisuutta ja siisteyttä piti erittäin hyvänä tai melko hyvänä yli 70 % vastaajista. Reittien ja rakenteiden turvallisuus jäi ympäristötekijöistä heikoimmalle. Tämä ominaisuus arvioitiin keskinkertaiseksi.

Kuva 9. Vastaajien mielipiteet Päijänteen kansallispuistossa käyttämiensä palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta (n = 155).

Palveluiden ja rakenteiden laadun lisäksi kävijöitä pyydettiin arvioimaan niiden määrän sopivuutta riippumatta siitä, olivatko he käyttäneet kyseistä palvelua. Melko suuri osa vastaajista valitsi kuitenkin vaihtoehdon ”en osaa sanoa” (taulukko 31). Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta valtaosa vastaajista piti nykyistä palveluiden ja rakenteiden määrää sopivana. Parhaiten kävijöiden tarpeita vastasivat kansallispuiston polkujen määrä ja reittien varrella olevat opastetaulut sekä erityistarpeiden huomioiminen mm. reittien kuljettavuudessa ja turvallisuudessa. Kyseisten palvelujen määrän arvioineista reilut 80 % piti niiden määrää sopivana (taulukko 31). Tiestön määrää pidettiin myös lähes poikkeuksetta sopivana, vaikka sen laatu joko käyttäjien mielipiteitä. Neljä viidestä kävijästä oli tyytyväinen tulipaikkojen ja polttopuiden määrään.

Yrittäjien tuottamia palveluita ja venekuljetuksia toivottiin lisää, sillä lähes puolet niiden määrää arvioineista vastaajista, joita oli 45 % vastanneista, piti määrää liian pienenä. Käymälöiden määrää arvioi 62 % vastaajista ja heistä kolmasosa arvioi käymälöiden määrän riittämättömäksi. Jäte-

huoltoa toivoi nykyistä laajemmaksi reilu viidesosa kävijöistä ja samansuuruinen joukko kaipasi kohennusta myös pysäköintipaikkojen ja maantienvarsien opasteiden määrään.

Kävijät arvioivat lopuksi tyytyväisyyttään Päijänteen kansallispuiston palveluiden ja rakenteiden määrään kokonaisuudessaan. Yksittäisistä tyytymättömyyden kohteista huolimatta kävijät pitivät puistoa kokonaisuutena sangen viihtyisänä ja toimivana. Neljäsosa vastanneista ilmoitti olevansa erittäin tyytyväinen ja 55 % melko tyytyväinen Päijänteen kansallispuiston palveluiden ja rakenteiden määrään kokonaisuudessaan (taulukko 32).

Taulukko 31. Vastanneiden mielipiteet Päijänteen kansallispuiston palvelujen määrästä. Arviointi: 1 = liian pieni, ... 3 = liian suuri.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %			En osaa sanoa		Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	liian pieni	sopiva	liian suuri	n	%		
Pysäköintipaikat	72	62	24	69	7	32	27	1,83	0,53
Tiestö	60	51	7	88	5	35	30	1,98	0,34
Reittien opastetaulut	70	60	10	86	4	24	21	1,94	0,38
Polku- ja/tai latureitistö	62	53	8	82	10	29	25	2,02	0,42
Polku- ja/tai latuviitoitukset	58	50	16	76	9	29	25	1,93	0,49
Tulentekopaikat ja laavut	71	61	11	80	8	24	21	1,97	0,45
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	67	57	10	79	10	26	22	2,00	0,46
Yleisökäymälät	73	62	34	62	4	20	17	1,70	0,54
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	66	56	23	73	5	23	20	1,82	0,49
Erytistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	51	44	10	88	2	37	32	1,92	0,34
Laiturit	55	47	31	67	2	37	32	1,71	0,50
Rantautumispaikat	68	58	13	75	12	24	21	1,99	0,50
Maantienvarsien opastus	55	47	22	76	2	34	29	1,80	0,45
Vuorovenekuljetukset	24	21	50	46	4	63	54	1,54	0,59
Tilausvenekuljetukset	20	17	45	50	5	63	54	1,60	0,60
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmalvelut)	53	45	47	45	8	36	31	1,60	0,63
Virkistysympäristön viihtyisyys	2	2	0	50	50	0	0	2,50	0,71
Jokin muu, mikä: telttailupaikat	1	1	100	0	0	0	0	1,00	
Vastanneita yhteensä	117								

Taulukko 32. Vastanneiden kokonaistyytyväisyys Päijänteen kansallispuiston palvelujen määrään. Arviointi: 1 = erittäin tyytymätön, ... 5 = erittäin tyytyväinen.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %					Keskiarvo
	n	%	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	144	92	1	6	15	55	24	4,0

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijöiltä kysyttiin, miten Päijänteen kansallispuiston luonnonympäristö, harrastusmahdollisuudet sekä reitit ja rakenteet vastasivat heidän ennako-odotuksiaan. Kävijät arvioivat odotusten toteutumista asteikolla 1–5 siten, että 1 vastasi odotusten täyttymistä erittäin huonosti ja 5 erittäin hyvin (taulukko 33).

Parhaiten odotukset täytti luonnonympäristö. Se sai kävijöiltä keskiarvon 4,58 ja vastasi erittäin hyvin 63 %:n odotuksia. Vain 4 %:lla vastanneita ennako-odotukset olivat täyttyneet ainoastaan keskinkertaisesti tai melko huonosti. Reitit ja rakenteet sekä puiston tarjoamat harrastusmahdollisuudet eivät vastanneet kävijöiden odotuksia yhtä hyvin, vaikka melko tai erittäin huonon arvostuksen antoinkin vain muutama prosentti. Noin 30 % vastanneista koki niiden vastanneen odotuksia erittäin hyvin, mikä on puolet harvemmin kuin luonnonympäristön kohdalla. Vastanneista 46 %:n odotukset toteutuivat melko hyvin ja joka viidennellä kävijällä keskinkertaisesti harrastusmahdollisuuksien sekä reittien ja rakenteiden osalta.

Taulukko 33. Vastanneiden ennako-odotusten täytyminen Päijänteen kansallispuistossa. Arviointi: 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

Odotukset	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskinkertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	151	99	0	1	3	33	63	4,58	0,59
Harrastusmahdollisuudet	128	84	0	4	20	46	30	4,02	0,81
Reitit ja rakenteet	137	90	1	4	20	43	31	4,00	0,87
Yhteensä	152								

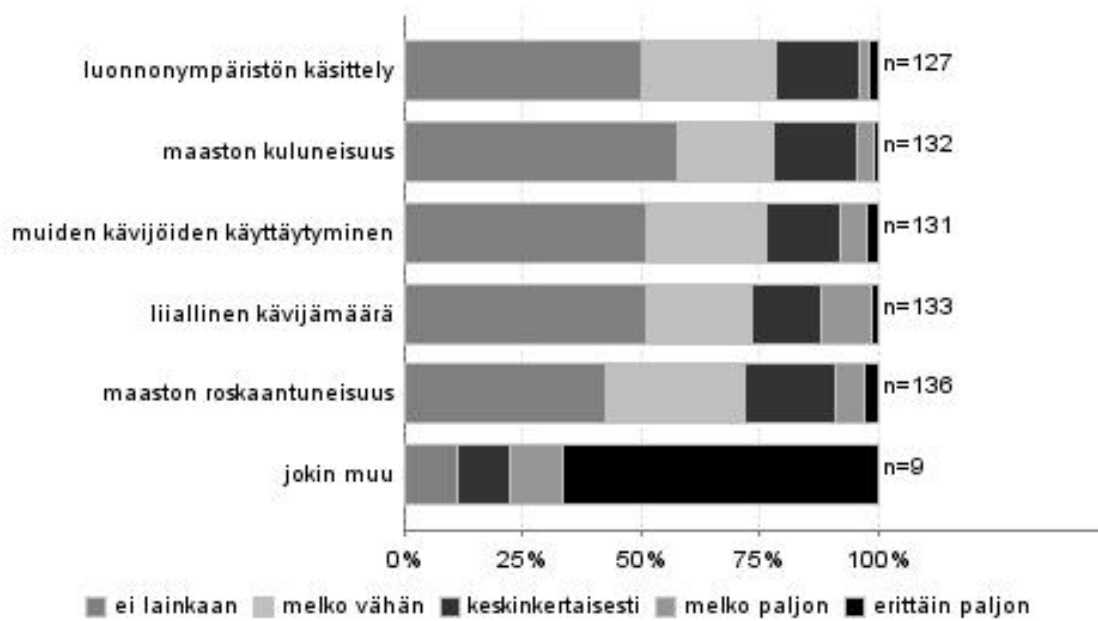
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häiritsevät tekijät

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kansallispuistovierailunsa aikana havaitsemiaan häiritseviä tekijöitä. Arviointi suoritettiin asteikolla 1–5 siten, että 1 merkitsi erittäin paljon häiriötä ja 5 ei lainkaan häiriötä. Mieli pidettä kysyttiin maaston kuluneisuudesta ja roskaantuneisuudesta, luonnonympäristön käsittelystä, liiallisesta kävijämäärästä ja muiden kävijöiden käyttäytymisestä. Näiden lisäksi oli mahdollista ilmoittaa ja arvioida muita häirinneitä tekijöitä.

Maaston kuluneisuus ja luonnonympäristön käsittely oli häirinyt kävijöitä vähiten. Vain viisi prosenttia vastaajista ilmoitti kuluneen maaston häirinneen heitä erittäin paljon tai melko paljon ja 4 % oli samaa mieltä käsittelyn jäljistä luonnonympäristössä (kuva 10). Muiden kävijöiden käyttäytyminen oli erittäin häiritsevää tai melko häiritsevää 7 %:n mielestä.

Maaston roskaantuneisuus ja liiallinen kävijämäärä olivat yleisimmät häiriötä aiheuttaneet tekijät. Liiallinen väkimäärä oli häirinyt erittäin paljon tai melko paljon yhteensä 13 %:a ja keskinkertaisesti 14 %:a vastaajista. Roskainen ympäristö puolestaan harmitti reilua neljäsosaa kävijöistä vähintään keskinkertaisesti. Kokonaisuudessaan kävijöiden kokemien häiriöiden määrä ei kuitenkaan ollut kovin suuri: yli 70 % vastanneista oli sitä mieltä, ettei mikään mainituista tekijöistä ollut häirinyt heitä kuin korkeintaan melko vähän.

Yhdeksän vastaajaa nosti esiin jonkin muun käynnin aikana ilmenneen häiriötekijän (taulukko 34). Karisalmella käyneistä kolmea häiritsi tietyö tai tien huono kunto. Muita häiritseviä tekijöitä olivat huono sää, jätehuollon puuttuminen, venesaunat ja katoksen puuttuminen nuotiopaikalla. Näitä tekijöitä pidettiin häiritsevimpinä kuin valmiita vastausvaihtoehtoja.

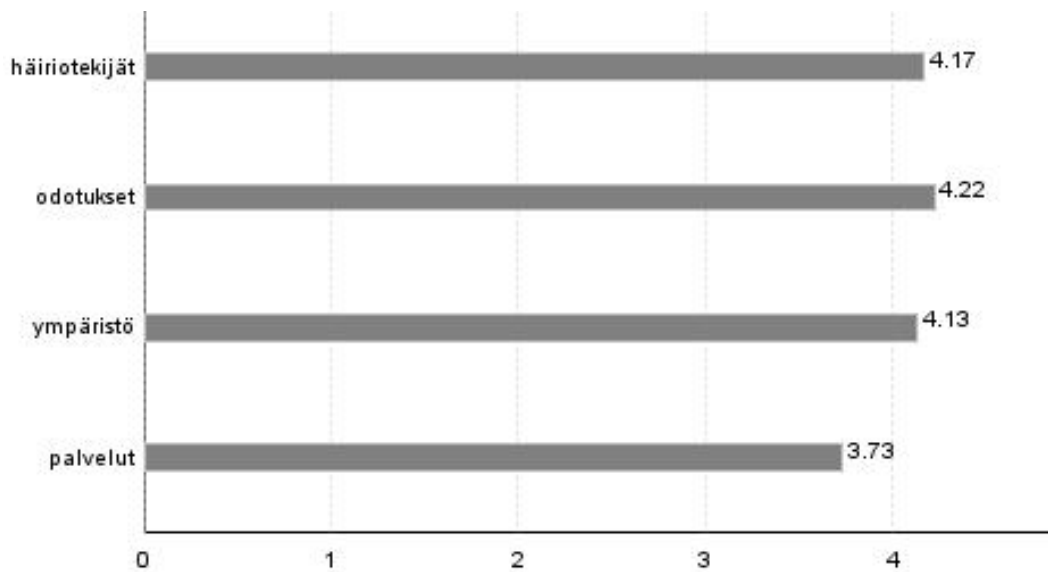
Kuva 10. Vastanneita Pääjärven kansallispuistossa häirinneet tekijät.

Taulukko 34. Vastanneiden mainitsemat muut häiriötekijät.

Häiriö muu	kpl
Pulkkilantien huono kunto	1
Jätehuollon puuttuminen	1
Sää	1
Tietyö	2
Tulisijojen katosten puute	1
Venesaunat	1
Yhteensä	7

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Päijänteen kansallispuiston valtakunnallinen kävijätyytyväisyysindeksi oli 3,97. Arvosana 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja arvosana 1 erittäin huonoa. Indeksillä on käyttökelvoinen valtakunnallisissa vertailuissa ja kuvaa karkealla tasolla kävijöiden yleistä tyytyväisyyttä kyseiseen käyntiin kansallispuistossa. Kävijätyytyväisyysindeksi on laskettu seuraavien osa-alueiden keskiarvona: mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennako-odotusten toteutuminen ja käyntiä häirinneet tekijät. Päijänteen kansallispuisto sai muista kävijätyytyväisyyden osa-alueista arvosanaksi yli 4, mutta palveluiden kohdalla on kävijöiden mielestä enemmän kehittämisen varaa (kuva 11). Palveluiden kokonaiskeskiarvoa laskivat etenkin tyytymättömyys vuorovenekuljetuksiin, käymälöihin, laitureihin ja alueen tiestöön.

Kuva 11. Kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä) Päijänteen kansallispuistossa.

3.4 Vapaamuotoiset ajatukset

Vapaamuotoista palautetta antoi 18 henkilöä (11 % vastaajista). Kuusi palautteista oli Päijänteen kansallispuistoa, sen luontoa ja palveluja koskevia kiitoksia tai kehuja (liite 4). Selkeitä moitteita vapaamuotoisista palautteista löytyi vain kaksi kappaletta. Lopuista palautteista yhdeksän oli alueen palvelujen ja rakenteiden kehittämissuhteita ja yksi koski itse kyselyä, jota kommentoitiin puuskahduksella: ”Huh, mitä kysymyksiä!”.

Vastaajat kehuivat eniten kansallispuiston kauniita maisemia niin Pulkkilanharjulla kuin saaristosakin. Kiitosta saivat myös hyvin hoidetut tulipaikat ja retkeilymaastot sekä hyvät kala-apajat. Yksi vastaajista kehuu jopa, kuinka hienoa oli tulla nuotiopaikalle vesilentokoneella. Yhdessä palautteessa moitittiin kevyen liikenteen väylän puuttumista Karisalmelta. Yksi vastaajista oli harmissaan siitä, että Kelventeen opastuskeskus siirrettiin aikanaan Padasjoelta Vääkseen.

Palautteista löytyi kiitosten ja kritiikin lisäksi kehittämissuhteita ja toiveita. Suurin osa kehittämistoiveista kohdistui veneillä liikkuvien kävijöiden tarpeisiin. Kansallispuistoon kaivattiin ke-

miallisen wc:n tyhjennyspaikkaa ja tiskipaikkaa, jossa likavesi imeytyy maahan eikä valu vesistöön. Saarten rantautumispaikoilla oleviin karttaopasteisiin kaivattiin ”Olet tässä” -merkkintöjä, sillä jotkut kävijöistä ovat epävarmoja siitä, minkä saaren rantaan ovat nousseet. Vaikka kävijät olivat kansallispuiston tulipaikkoihin kaiken kaikkiaan tyytyväisiä, nousi useassa palautteessa esiin toive katetuista nuotiopaikoista. Varsinkin sadesäällä katokset olisivat kävijöiden mielestä tarpeen. Hietasaaren jätehuoltopistettä kaipasi takaisin yksi vastanneista. Maksullista saunaa kaipasi yksi vastaaja ja toinen toivoi Lehtisten saaren saunaan kuivia puita, joskin Virmailan pohjoispuolella sijaitseva saari ei kuulu kansallispuistoon, vaan on paikallisen virkistysalueyhdistyksen hallinnassa. Vaikka valtaosa kävijöistä liikkuukin omalla veneellä, toivottiin puiston hiekkarantoja suojeltavan liialliselta veneliikenteeltä.

3.5 Kävijälaskenta

3.5.1 Laskurit Päijänteen kansallispuistossa

Kansallispuiston alueelle asennettiin keväällä 2008 kolme sähköistä mattolaskuria, jotka laskivat kesäkauden 2008 käyntimääriä. Laskurien sijainnit on esitetty kuvassa 12. Ensimmäinen laskuri sijaitsee Pulkkilanharjun luontopolulla, joka lähtee Karisalmen levähdysalueelta ja kiertää lenkin viereisellä harjulla. Kaksi muuta laskuria oli sijoitettu Kelventeelle Hinttolanhiekkaan ja Kyyränlahteen. Hinttolanhiekan laskuri sijaitsee tulipaikalta pohjoiseen lähtevällä retkeilypolulla, joka kulkee läpi koko saaren. Kolmas laskuri sijaitsee Kyyränlahden nuotiopaikalta lähtevissä portaissa, jotka vievät saaren retkeilypolulle. Laskurien korjauskertoimen määrittämisessä käytettiin apuna alueen henkilökunnan asiantuntemusta, sillä laskureita ei oltu kalibroitu. Kunkin laskurin korjauskertoimeksi määritettiin 0,75.

Kuva 12. Päijänteen kansallispuiston laskurien sijainnit (punaisella). Vihreällä rajatut alueet kuuluvat kansallispuistoon. © Metsähallitus 2010, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

3.5.2 Kävijälaskennan haasteet Päijänteen kansallispuistossa

Kävijälaskennan kannalta Päijänteen kansallispuisto, kuten järvi- ja niemi-alueet, on sangen haastava kohde. Puistoon ei ole merkittäviä sisääntuloväyliä, vaan kävijät liikkuvat veneillä omia reittejään, eikä läheskään kaikkia tavoiteta saarten maastolaskureilla. Vuosittaista käyntimäärää laskettaessa on tärkeää arvioida, kuinka suuri osa puiston käynneistä kirjautuu laskureihin. Huomioon on otettava myös se, kirjautuvatko kävijät käyntinsä aikana mahdollisesti useaan kertaan joko samaan tai eri laskuriin.

Kelventeen laskurien haasteena on se, että kaikki rantaan ja nuotiopaikalle tulevat kävijät eivät lähde patikoimaan polulle, jolloin he eivät tule lainkaan lasketuiksi. Kelventeellä ei ole selvitetty, kuinka moni rantaan saapuvista veneilijöistä lähtee retkeilypolulle ja kulkevatko he silloin juuri laskurin ohi. Lisäksi Kelventeen laskurilukemissa on arviolta 1/3 päällekkäisyyttä, sillä retkeilypolun päästä päähän kulkevat kävijät tulevat mukaan kummankin laskurin lukemiin.

Pulkkilanharjulla laskuri tavoittaa ainoastaan pienen osan kävijöistä, sillä Karisalmelle pysähtyvistä autoilevista seurueista vain murto-osa kiertää Pulkkilanharjun luontopolun. Monet käyvät ainoastaan kahvilla ja jatkavat matkaansa. Tarkkaa tietoa siitä, kuinka moni Karisalmen kävijöistä todella lähtee luontopolulle, ei ole. Kävijätutkimuksessa olisi voinut olla yhtenä käyntikohteena ja/tai aktiviteettina Pulkkilanharjun luontopolku, jolloin tähän olisi saatu tarkempaa tietoa, mutta tämä vaihtoehto puuttui lomakkeelta.

Laskurilukemia oli käytettävissä vain kesäkuun ja lokakuun alun väliseltä ajalta. Vaikka kansallispuiston käyttö on talvikaudella hyvin vähäistä, käy alueella kuitenkin muun muassa hiihtäjiä ja pilkkijöitä. Talven aikana puistossa arvioitiin olevan noin 1 000 kävijää, arvio perustuu Metsähallituksen puistonhoitaja Seppo Virran ja luontovalvoja Pekka Revon aluetuntemukseen. Talvikauden on tässä tapauksessa laskettu kuuluvaksi koko se aika, jolta ei ole laskurilukemia, toisin sanoen tammikuu-toukokuu sekä lokakuu-joulukuu. Arvio talvikauden käynneistä on huomioitu koko vuoden käyntimäärän laskennassa.

Lisähaastetta kävijälaskentaan tuo se, että osa kansallispuiston kävijöistä ei käy vierailunsa aikana millään kolmesta laskuripaikasta, joten he ovat laskurien peiton ulkopuolella. Tämän joukon suuruudesta ei ole olemassa tarkkaa tietoa. Esimerkiksi puiston koillisnurkassa, muusta alueesta erillään sijaitsevassa Päijätsalossa on Seppo Virran tuntuman mukaan käynyt kesäaikana maanteitse Suopellon kautta noin 1 500 kävijää ja veneilijöitä Pässinniemenstä arviolta 500. Valtaosa näistä noin 2 000 kävijästä ei todennäköisesti liiku laskurien peittoalueella, koska he saapuvat autolla. Päijätsalossa käyvistä veneilijöistä suurin osa liikkuu oletettavasti vain lähivesillä Sysmän edustalla eikä vieraile muualla kansallispuistossa, jolloin heidän käyntinsä eivät kirjaudu. Tämä pienentää osaltaan alueen laskurien kokonaispeittoprosenttia.

On selvää, että laskureilla ei tällä hetkellä tavoiteta luultavasti puoliakaan kansallispuiston kävijöistä. Laskurien kokonaispeiton arviointiin liittyy useita edellä kuvattuja epävarmuustekijöitä ja arvioita, jotka vaikuttavat lopputulokseen. Kaikki nämä seikat on kuitenkin yritetty mahdollisuuksien mukaan huomioida kokonaispeittoprosentissa, joka pyrkii kuvaamaan, miten hyvin laskurit tavoittavat kansallispuiston kävijät paikallisesti ja ajallisesti. Peittoprosentin arviointiin käytettiin apuna laskurilukemia ja henkilökunnan tietämystä kävijöiden määristä ja liikkumisesta puiston alueella. Aluetta hyvin tuntevat henkilöt arvioivat, että laskurien peitto olisi yhteensä korkeintaan noin 33 %, mutta Kelventeen laskurien osittainen päällekkäisyys nostaa peittoa. Laskurien avulla arvioitiin tavoitettavan yhteensä noin 40 % koko kansallispuiston kävijämäärästä.

3.5.3 Päijänteen kansallispuiston käyntimäärä vuonna 2008

Alueen kokonaiskäyntimäärä saadaan laskemalla yhteen laskurikohtaiset käynnit ja korjaamalla tulos peittoprosentilla. Alla taulukossa 35 on eritelty, mistä vuoden 2008 kokonaiskäyntimäärä Päijänteen kansallispuistossa muodostuu. Vuoden 2008 käyntimäärän arvioitiin olevan vajaat 14 300. Vuotuiseksi käyntimääräksi on usean vuoden ajan ilmoitettu 12 000 käyntiä. Todellisuudessa kävijämäärät ovat kuitenkin kasvaneet. Alueen luontovalvojan Pekka Revon arvion mukaan kansallispuistossa voi nykyään olla jopa 15 000 käyntiä vuodessa. Näin ollen saatua tulosta voidaan pitää realistisena arviona, vaikka se onkin merkittävästi suurempi kuin aiempien vuosien luku. Alueen laskurien kalibrointi on tarkoitus tehdä vuoden 2009 aikana, jonka jälkeen alueen kävijämääristä on saatavilla nykyistä luotettavampaa tietoa.

Taulukko 35. Päijänteen kansallispuiston arvioitu käyntimäärä vuonna 2008.

Laskurit	Laskurilukema	Korjauskerroin	Käyntejä v. 2008 yht.	Laskentakausi	Peitto-%
Pulkkilanharju	1 100	0,75	825	2.6.–8.10.2008	
Hintolanhiekkä, Kelvenne	2 827	0,75	2 120	6.6.–8.10.2008	
Kyyränlahti, Kelvenne	2 350	0,75	1 763	2.6.–8.10.2008	
Talvikävijöitä, arvio	1 000	1	1 000	1–5 / 2008 ja 10–12 / 2008	
Laskurien (sis. talvikäyntiarvion) kokonaispeittoprosentti kansallispuiston alueella					40
Vuoden 2008 käyntimäärä	14 269				

4 Yhteenveto ja tulosten tarkastelu

4.1 Yhteenveto

Päijänteen kansallispuiston kävijöistä valtaosa oli miehiä, naisia oli vajaa kolmannes kävijöistä. Suurin kävijäryhmä olivat 45–54-vuotiaat sekä miehissä että naisissa. Vastanneilla oli useimmiten ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto tai opistotasoinen tutkinto. Naiset olivat keskimäärin miehiä koulutetumpia. Kävijät olivat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kotimaisia retkeilijöitä. Ulkomaiset kävijät olivat kotoisin Hollannista ja Ruotsista. Kotimaisista kävijöistä vajaa puolet oli paikallisia, so. he asuivat kansallispuiston lähikunnissa alle 70 kilometrin etäisyydellä ja heistä neljäsosan kotikunta oli Lahti. Toinen erottuva kävijäryhmä olivat pääkaupunkiseudulta tulleet matkailijat.

Kansallispuistoon tultiin useimmiten oman perheen tai ystävien seurassa. Kolme neljäsosaa vastanneista retkeili oman perheen kanssa. Tärkeimmät syyt vierailuun olivat kansallispuiston maisemista ja luonnosta nauttiminen, rentoutuminen ja yhdessäolo oman seurueen kanssa. Myös meluton ja saasteeton ympäristö oli kävijöille tärkeä syy lähteä kansallispuistoon. Kaikkein vähiten kansallispuistoon tultiin etsimään seikkailuita tai tutustumaan uusiin ihmisiin.

Päijänteen kansallispuisto oli lähes puolelle vastanneista matkan ainoa tai tärkein kohde ja kolmannekselle yksi matkan suunnitelluista kohteista. Vastaajat, jotka kertoivat kansallispuiston olevan yksi matkan suunnitelluista kohteista, vierailivat matkallaan kansallispuiston lähialueella ja naapurikunnissa. Sattumalta kansallispuistoon tulleet kävijät olivat pääasiassa Karisalmelle pysähtyneitä autoilijoita ja moottoripyöräilijöitä sekä Päijänteellä ympäriinsä veneileviä retkeilijöitä. Pulkkilanharjua pitkin matkattiin erityisesti mökille.

Kesäisen kansallispuiston saarille tultiin useimmiten kävelyllä, tarkkailemaan luontoa, uimaan ja ottamaan aurinkoa sekä eväsretkelle. Miehet nauttivat vierailullaan myös moottoriveneilystä ja kalastuksesta naisten keskittyessä mieluummin auringonottoon ja eväisiin. Karisalmen kävijät, joista moni oli vain läpikulkumatalla, pysähtyivät kansallispuistoon yleensä kahvitauolle ja ja-loittelemaan sekä ihailemaan ympärillä avautuvia kauniita maisemia.

Selvästi suosituin vierailukohde Päijänteen kansallispuistossa oli Kelventeen saari. Kelventeellä taas suosituimmat kohteet olivat Hinttolanhiekka, Karhunkämmen ja Isohietä. Puiston toiseksi yleisin kohde oli Pulkkilanharju, jossa vieraili vajaa puolet haastatelluista kävijöistä. Valtaosa tästä joukosta ei toisaalta aikonut vierailla muualla kansallispuistossa, jonne pääsyyn tarvitaan venettä. Kansallispuiston kävijäkunta voidaankin jakaa karkeasti Pulkkilanharjun kävijöihin ja veneellä liikkuviin kävijöihin, jotka vierailevat puiston saarissa ja ympäröivillä vesialueilla. Muista puiston suosituista kohteista mainittakoon Virmailan saari ja Hietasaari.

Kansallispuiston kävijätutkimukseen osallistuneista 66 % oli päiväkävijöitä ja 34 % yöpyjiä. Yöpyjät viipyivät alueella keskimäärin noin viisi ja puoli vuorokautta. Keskiarvoa nostavat muutama hyvin pitkään puistossa viipyneet, ja yöpyjien käynnin keston mediaani onkin huomattavasti alhaisempi, kolme vuorokautta. Päiväkävijöiden käynnin kesto oli keskimäärin vajaat kolme tuntia, mutta hajonta oli päiväkäyntienkin kestossa suurta osan vierailijoista piipahtaessa vain pikaisesti kahvilla ja osan retkeillessä saarissa koko päivän. Puolet päiväkävijöistä viipyi vierailullaan korkeintaan tunnin. Kansallispuiston alueella yövyttiin yleensä omassa veneessä, teltassa nukkui vain neljäsosa vastaajista. Puiston lähialueella yövyttiin tyypillisesti joko mökillä tai veneessä. Kansallispuiston järvisään saavuttiin pääasiassa omalla veneellä, Pulkkilanharjulle taas lähes poikkeuksetta autolla ja moottoripyörällä, vaikka Karisalmen rannassa on vieraslaituri.

Valtaosalle haastatelluista kansallispuisto oli entuudestaan tuttu, ja he olivat vierailleet Päijänteen kansallispuistossa edellisen kerran keskimäärin tutkimusta edeltäneenä vuonna. Tässä suhteessa eri järvi- ja puistojen kävijöiden välillä on selkeitä eroja: Vuonna 2007 Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa kävijöistä lähes kolmasosa vieraili alueella ensimmäistä kertaa ja Linnansaaren kansallispuistossa jopa puolet kävijöistä oli ensikertalaisia (Hemmilä 2008, Pulkkinen & Valta 2008). Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa aiemmin vierailleilla kävijöillä edellisestä käynnistä oli kulunut aikaa keskimäärin kolme vuotta. Toisaalta vuonna 2008 Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimuksessa ensikertalaisten osuus ja edellisestä käynnistä kulunut aika taas olivat hyvin samankaltaiset tämän tutkimuksen tulosten kanssa (Aaltonen 2009).

Ensimmäinen vierailu alueelle oli tehty keskimäärin vuonna 1992, jolloin Päijänteen kansallispuistoa oltiin vasta perustamassa. Varhaisin vierailu puiston alueelle oli tehty jo vuonna 1953. Kansallispuistolla on runsaasti säännöllisiä kävijöitä: viimeisen viiden vuoden aikana puistossa käyneistä puolet oli vierailut siellä vähintään 10 kertaa keskiarvon ollessa jopa 37 käyntiä. Lähellä asuvat kävijät saattavat retkeillä puistossa lähes viikoittain ja monille veneilijöille Päijänteen vesistö saarineen on jokavuotinen lomanviettokohde. Vastanneista valtaosa oli retkeilyä kuluneen vuoden aikana joko kansallispuistossa, retkeilyalueella tai jollain muulla virkistysalueella, ja he olivat tehneet tänä aikana päiväretkiä keskimäärin kymmenen.

Päijänteen kansallispuiston kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus oli 0,5 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 6 henkilötyövuotta. Niiden kävijöiden, joille Päijänteen kansallispuisto oli matkan ainoa tai tärkein kohde, tulovaikutukset ovat tästä 0,27 milj. € ja työllisyysvaikutukset 3 htv. Kotimaiset matkailijat kuluttivat keskimäärin 67 €/käynti ja paikalliset kävijät 64 €/käynti.

Pääsääntöisesti Päijänteen kansallispuiston palveluihin oltiin tyytyväisiä. Käytetyimpiä palveluja ja rakenteita olivat opastetaulut, käymälät, rantautumispaikat sekä tulipaikat polttopuineen. Näiden laatuun, lukuun ottamatta käymälöitä, kävijät olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä. Tyytyväisiä oltiin myös polkujen määrään ja laatuun. Vaikka kävijät olivat kansallispuiston tulipaikkoihin kaiken kaikkiaan tyytyväisiä, nousi useassa vapaamuotoisessa palautteessa esiin toive katetuista nuotiopaikoista.

Parannusta sekä määrään että laatuun toivottiin yrittäjien tuottamilta palveluilta ja venekuljetuksilta sekä käymälöiltä, jotka saivat moitteita etenkin Karisalmella. Lisää jätehuoltoa toivoi reilu viidesosa kävijöistä. Kansallispuistosta poistettiin roska-astiat keväällä 2008 ja kävijöiden oletetaan noudattavan roskattoman retkeilyn periaatteita ja omatoimista jätehuoltoa, mikä ei kaikille kävijöille ilmeisesti ole itsestään selvää. Autolla puistoon saapuvista osa kaipasi lisää pysäköintipaikkoja sekä opasteita teiden varsille. Yksittäisistä kritiikin kohteista huolimatta kävijät pitivät puistoa palveluineen ja rakenteineen melko viihtyisänä ja toimivana kokonaisuutena. Puiston ympäristötekijöistä kiitosta saivat vaihtelevat maisemat sekä yleinen siisteys ja turvallisuus. Luonnonympäristö täytti vastanneiden valtaosan ennako-odotukset erittäin hyvin. Harrastusmahdollisuudet sekä reitit ja rakenteet puolestaan vastasivat ennako-odotuksia melko hyvin. Vastaajat kehuivat vapaamuotoisessa palautteessa eniten kansallispuiston kauniita maisemia niin Pulkkilanharjulla kuin saaristossakin. Kiitosta saivat myös hyvin hoidetut tulipaikat ja retkeilymaastot sekä hyvät kala-apajat.

Maaston roskaantuneisuus ja liiallinen kävijämäärä olivat yleisimmät kansallispuistovierailun aikana häiriötä aiheuttaneet tekijät. Kokonaisuudessaan kävijöiden kokemien häiriöiden määrä ei kuitenkaan ollut kovin suuri, sillä yli 70 % vastanneista oli sitä mieltä, etteivät mitkään tekijät olleet häirinneet heitä kuin korkeintaan melko vähän.

Kaiken kaikkiaan vastaajat olivat tyytyväisiä Päijänteen kansallispuistoon ja vierailuunsa siellä. Kansallispuiston kävijätyytyväisyysindeksi, johon on laskettu palvelut, ympäristö, odotukset ja häiritsevät tekijät keskiarvoina, on 3,97. Arvosana 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja arvosana 1 erittäin huonoa. Kävijät arvostivat saaristopuiston kauniita maisemia ja monipuolista luontoa, nauttivat niistä ja pitivät niitä myös puiston tärkeimpinä vetovoimatekijöinä. Kehitettävää sen sijaan löytyy vielä kansallispuiston palveluista.

Vuoden 2008 käyntimäärän arvioitiin olevan vajaat 14 300. Laskentaan liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi laskurit olisi tärkeä kalibroida ja samalla havainnoida maastossa, paljonko Kelventeen laskurien lukemissa todella on päällekkäisyyttä. Tarkemman ja luotettavamman käyntimäärän selvittäminen vaatisi lisäksi laajamittaisen selvityksen siitä, miten kävijät liikkuvat kansallispuiston alueella, millaisia kävijäkeskittymiä alueen sisällä on ja miten laskurit nykyisillä paikoillaan tavoittavat kävijät. Myös alueen kehittämisen kannalta tämä olisi arvokasta tietoa.

4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin

Tässä vertailussa selvitetään lyhyesti, miten Päijänteen kansallispuiston kävijäkunta on muuttunut vuodesta 1994, jolloin puistossa tehtiin edellinen kävijäselvitys (Metsähallitus 1996). Vuoden 1994 selvitystä tehtäessä ei ollut vielä käytössä vakioitua kävijätutkimuslomaketta, joten osatuloista ei ole keskenään vertailukelpoisia eikä myöhemmän tutkimuksen kaikkiin osiin löydy vertailuaineistoa. Lisäksi on huomattava, että varhaisempi selvitys rajoittui ainoastaan kansallispuiston saariin; Pulkkilanharju ei ollut mukana silloisessa tutkimuksessa. Tutkimuksissa onkin alueellista eroavaisuutta, sillä vuoden 2008 tutkimuksessa 41 % vastauksista kerättiin Pulkkilanharjulta. Edellä mainituista syistä vertailu oli monelta osin mahdotonta, ja sitä voidaan pitää lähinnä suuntaa-antavana.

Kävijöiden demografisten tietojen osalta tutkimusten välillä ei ollut suuria eroja koulutusta lukuun ottamatta. Vuonna 1994 tyypillinen kävijä oli keski-ikäinen mies (40–49-vuotias), samoin vuoden 2008 tutkimuksessa, jossa tosin ikäluokittelun erosta johtuen suurin kävijäryhmä oli 45–54-vuotiaat miehet. Vastaajien yleisin kotipaikkakunta oli molemmissa tutkimuksissa Lahti ja kaiken kaikkiaan suuri osa kävijöistä oli kotoisin kansallispuiston lähikunnista. Vuonna 2008 omana kävijäryhmänään erottuivat pääkaupunkiseudulta kotoisin olevat kävijät (15 %). Aiemmassa tutkimuksessa Helsingin seudulta, johon luettiin mukaan myös Hyvinkää, Järvenpää, Tuusula ja Mäntsälä, oli 12 % haastatelluista.

Kävijöiden koulutuksen taso oli noussut selvästi tutkimusten välisenä aikana. Ammattikoulun käyneiden osuus vastaajista oli molemmissa tutkimuksissa suunnilleen sama, noin neljäsosa. Sen sijaan ilman ammatillista tutkintoa oli nyt enää 7 % vastaajista, kun heidän osuutensa vuoden 1994 tutkimuksessa oli 24 %. Korkeakoulututkinto oli vuonna 1994 joka kymmenennellä kävijällä, kun taas vuonna 2008 oli 39 %:lla vähintään alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto.

Ensimmäistä kertaa Päijänteen kansallispuistossa vierailevien osuus oli kasvanut 10 %:sta 17 %:iin vuosien 1994 ja 2008 välillä. Osin ero voi selittyä Pulkkilanharjun kävijöillä, joista osa on ohikulkumatkallaan sattumalta pysähtynyt puiston alueella olevalle levähdysalueelle. Molemmissa tutkimuksissa ilmeni, että suurin osa kävijöistä vierailee kansallispuistossa säännöllisesti. Vuonna 2008 kävijät, jotka olivat vierailleet viimeisen viiden vuoden aikana puistossa, vastasivat käyneensä siellä tänä aikana keskimäärin 37 kertaa. Varhaisemmassa tutkimuksessa käyntitiheyttä oli kysytty eri tavalla: peräti 60 % haastatelluista vieraili puistossa vuoden aikana vähintään 5 kertaa. Kelventeen saari on säilyttänyt asemansa kansallispuiston pääkohteena: vuonna 1994

haastatelluista kävijöistä lähes kaikki kävivät saarella ja vuonna 2008 saari oli edelleen suosituin vierailukohde.

Seuruekoot olivat sekä vuonna 1994 että 2008 hyvin samankaltaiset. Päijänteen kansallispuistoon yksin saapuneiden osuus oli vuonna 2008 alle 10 %, kuten edellisessäkin tutkimuksessa. Vuonna 1994 liikuttiin 2–5 hengen seurueissa useammin kuin vuonna 2008, jolloin seurueen koko oli keskimäärin 4 henkilöä. Vuonna 1994 keskimääräiseksi henkilöluvuksi venettä kohden saatiin 3,3 henkeä.

Käynnin kestoa ja yöpyjien ja päiväkävijöiden osuuksia oli vaikea vertailla kysymyksenasetteluiden ja tutkimusten alueellisten eroavaisuuksien vuoksi. Vuonna 1994 yöpyjiä oli kävijätutkimukseen vastanneista peräti 83 %. Vuoden 2008 tutkimuksessa yöpyjien määrä oli merkittävästi pienempi, mutta Pulkkilanharjun kävijät pienensivät lukua huomattavasti. Yöpyjien puistossa viettämä aika oli pysynyt suunnilleen samana, keskimäärin he viettävät puistossa hieman alle viikon. Kansallispuiston alueella yöpyvistä suurin osa yöpyi omissa veneessään ja luku oli pysynyt suunnilleen samana vuodesta 1994. Teltassa tai laavussa yönsä viettävien osuus sen sijaan oli noussut jonkin verran vuodesta 1994.

Perille kansallispuiston järviönsä saavuttiin vuonna 2008 edelleen useimmiten moottoriveneellä, jossa oli makuupaikkoja sekä pienemmällä moottoriveneellä. Erona vuoteen 1994 verrattuna oli mahdollisuus päästä Kelventeelle oman veneen lisäksi myös reitti- tai risteilyaluksella. Näillä olikin saapunut 4 % kaikista haastatelluista, joihin oli luettu mukaan myös Pulkkilanharjun kävijät.

Molemmat kävijätutkimukset osoittivat, että Päijänteen kansallispuistossa ja etenkin sen järviönsä vierailaan suunnitelmallisesti. Valtaosalle kävijöistä kansallispuistovierailu on matkan päätarkoitus ja pidemmällä matkalla oleville kävijöille ainakin tärkeä kohde suunnitellun reitin varrella. Myös Itäisen Suomenlahden kävijätutkimuksessa saatiin vastaavanlainen tulos, kun taas Saaristomeren ja Linnansaaren kansallispuistojen kävijöistä noin 45 %:lle kansallispuisto oli yksi matkan kohteista (Aaltonen 2009, Hemmilä 2008, Pulkkinen & Valta 2008). Vuoden 2008 tutkimuksessa omana ryhmänään erottuivat Päijänteen kansallispuistoon sattumalta tulleet kävijät, jotka olivat pääasiassa Karisalmelle pysähtyneitä autoilijoita ja moottoripyöräilijöitä sekä Päijänteellä ympäriinsä veneileviä retkeilijöitä.

Kansallispuistovierailun motiiveja ja vierailun aikana suunniteltuja aktiviteetteja oli kysytty hyvin eri tavoin vuosina 1994 ja 2008. Tulosten perusteella Päijänteen kansallispuiston vetovoimatekijöinä ovat kuitenkin edelleen järviönsä upea luonto ja rannat, jotka tarjoavat mahdollisuudet virkistymiseen ja retkeilyyn. Vuonna 1994 päämotiivit puistossa vierailemiseen olivat virkistytymisen lisäksi hyvät rantapaikat, kalastus sekä marjastus ja sienestys. Kävijät toivat esiin myös kansallispuiston merkityksen retkeily- ja lomanviettopaikkana, vapaat rannat ja puiston luonnon rauhan sekä luonnontilaisuuden tunnun. Vuonna 2008 kävijät nostivat tärkeimmiksi vierailun syiksi kansallispuiston maisemien ja luonnon rinnalle rentoutumisen ja yhdessäolon oman seurueen kanssa. Myös meluton ja saasteeton ympäristö koettiin tärkeänä. Saarille tultiin useimmiten kävelyllä ja tarkkailemaan luontoa, rannoilla taas nautittiin uimisesta, auringonotosta ja retkieväistä. Karisalmen kävijät pysähtyivät kansallispuistoon useimmiten kahvitauolle, jaloittelemaan ja ihaillemaan maisemia.

Vuoden 1994 tutkimuksessa selvitettiin vastikään perustetun kansallispuiston palveluvarustukseen liittyneitä kävijöiden toiveita ja tarpeita. Tuolloin kaivattiin eniten opastetauluja ja tietoa tuoreesta kansallispuistosta, nuotiopaikkoja polttopuineen sekä parannusta käymälöihin. Puistoon toivottiin myös luontopolkua ja merkittyjä telttailualueita. Näihin tarpeisiin on vuosien aikana vastattu, mikä näkyi vuoden 2008 tutkimuksen vastauksissa. Käytetyimpiä palveluja ja rakenteita vuonna 2008 olivat opastetaulut, käymälät, rantautumispaikat sekä tulipaikat. Näiden laatuun oltiin pää-

sääntöisesti tyytyväisiä lukuun ottamatta käymälöitä, jotka saivat yhä kritiikkiä. Kävijät olivat nyt tyytyväisiä myös polkujen määrään ja laatuun.

Vuoden 2008 haastatteluissa maaston roskaantuneisuus ja liiallinen kävijämäärä olivat yleisimmät kansallispuistovierailun aikana häiriötä aiheuttaneet tekijät. Kokonaisuudessaan yli 70 % vastan-neista oli kuitenkin sitä mieltä, etteivät mitkään tekijät olleet häirinneet heitä kuin korkeintaan melko vähän. Vuonna 1994 puolet kävijöistä oli kokenut jonkinlaista häiriötä vierailunsa aikana, joten näyttäisi siltä, että muutosta parempaan on tapahtunut, ja nykyinen tilanne voidaan nähdä hyvänä. Kävijöitä häiritsevät edelleen eniten toiset kävijät, mutta sen lisäksi muiden kävijöiden jättämät jäljet eli maaston roskaantuneisuus on noussut häiritseväksi tekijäksi. Synä lieyvät kas-vaneet kävijämäärät ja toisaalta joidenkin kävijöiden haluttomuus noudattaa omatoimista jätehuol-toa.

Kokonaisuudessaan Päijänteen kansallispuiston virkistyskäyttö puiston järviosassa näyttää tämän tarkastelun perusteella säilyneen melko samanlaisena vuosien 1994 ja 2008 välisenä aikana. Kävi-jäkunnassa ei ollut vertailun perusteella tapahtunut merkittäviä muutoksia lukuun ottamatta kävi-jöiden koulutustason nousua. Reittiliikenteestä huolimatta valtaosa kävijöistä liikkuu puistossa omalla moottoriveneellään ja retkelle lähdetään useimmiten pienellä seurueella. Lomaansa viettä-ville kansallispuisto saarineen on viihtyisä kohde, jossa viihdytään keskimäärin lähes viikon ver-ran. Myös päiväretkeilijät käyttävät puistoa ahkerasti, ja aikaa vietetään etenkin saarten rannoilla ja tulipaikoilla. Kansallispuiston palveluvarustusta ja rakenteita on lisätty ja kehitetty vuoden 1994 jälkeen vastaamaan kävijöiden tarpeita ja toiveita. Kävijät olivatkin pääosin tyytyväisiä kan-sallispuistovierailuunsa. Kävijämäärien kasvu on tuonut mukanaan roskaamiseen liittyviä ongel-mia ja oman rauhan puutteen etenkin kauniina kesäviikonloppuina, jolloin rannat ovat tupaten täynnä veneitä. Merkilläpantava ja kasvava kävijäjoukko, jonka tarpeisiin ja käyttäytymiseen on jatkossa syytä kiinnittää huomiota, on autolla liikkuva Pulkkilanharjun kävijäkunta, joka eroaa merkittävästi puiston järviosassa liikkuvista kävijöistä.

Lähteet

- Aaltonen, A. 2009: Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2008. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 113. 64 s.
- v. Boehm, A. 2010: Päijänteen kansallispuiston yritystutkimus 2007. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 129. 64 s.
- Hemmilä, T. 2008: Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijätutkimus 2007. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 104. 48 s.
- Metsähallitus 1996: Päijänteen kansallispuiston virkistyskäyttö. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 61. 69 s.
- Metsähallitus 1997: Päijänteen kansallispuiston runkosuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 37. 39 s.
- Metsähallitus 2008: Luontoon.fi-verkkopalvelu. – <<http://www.luontoon.fi/paijanne>>, 15.12.2008.
- MGM2 2009: NPS Money Generation Model. – <<http://web4.msue.msu.edu/mgm2/default.htm>>, 10.9.2009.
- Pulkkinen, S. & Valta, V. 2008: Linnasaaren kansallispuiston kävijätutkimus 2006. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 86. 56 s.
- Stynes, D. J., Propst, D. B., Chang, W-H., & Sun, Y. 2000: Estimating national park visitor spending and economic impacts; The MGM2 Model. – <<http://web4.canr.msu.edu/MGM2/MGM2.pdf>>, 10.9.2009.

Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimuksen 2008 otantakehikko

Paikka	Kohderyhmä	Havaintoja (tavoite)	Keruupäiviä
Hinttolanhiekka (Kelvenne)	Veneilijät, päiväkävijät, ”yliyön retkeilijät” / M/S Elbatar,	80	8
Karhunkämmen (Kelvenne)	Veneilijät, päiväkävijät, ”yliyön retkeilijät” / M/S Elbatar,	80	8
Isohietä (Kelvenne)	Veneilijät, päiväkävijät, ”yliyön retkeilijät” / M/S Elbatar,	80	8
Tupasaari / Hietasaari	Veneilijät, päiväkävijät	60	6
Karisalmi (Pulkkilanharju)	Kaikki kävijät, päiväkävijät	100	10
	<i>Yhteensä</i>	400	40

Aineiston keruuaikataulu

touko-kesäkuu

<i>päivä</i>	pe 23.5.	su 1.6.	ti 3.6.	to 5.6.	to 12.6.	la 14.6.	ma 16.6.
<i>paikka</i>	Kari	Kari	Hieta	Karhu	Hinttola	Kari	Tupa
<i>Kello</i>	ip	ap	ap	ap	ip	ap	ap
<i>tavoite</i>	10	10	10	10	10	10	10
<i>toteuma</i>	-	-	-	-	0	21	0
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							21

kesä-heinäkuu

<i>päivä</i>	ke 18.6.	ma 23.6.	ke 25.6.	ma 30.6.	ti 1.7.	la 5.7.	to 10.7.
<i>paikka</i>	Hieta	Karhu	Hinttola	Kari	Tupa	Hieta	Hinttola
<i>kello</i>	ip	ip	ip	ip	ap	ap	ap
<i>tavoite</i>	10	10	10	10	10	10	10
<i>toteuma</i>	0	2	8	17	1	5	5
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							38

heinäkuu

<i>päivä</i>	pe 11.7.	su 13.7.	ma 14.7.	to 17.7.	la 19.7.	pe 25.7.	la 26.7.
<i>paikka</i>	Kari	Karhu	Karhu	Tupa	Hieta	Hinttola	Tupa
<i>kello</i>	ip	ap	ip	ap	ap	ip	ap
<i>tavoite</i>	10	10	10	10	10	10	10
<i>toteuma</i>	20	2	4	5	11	8	3
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							53

heinä-elokuu

<i>päivä</i>	su 27.7.	ti 29.7.	to 31.7.	pe 1.8.	ma 4.8.	ti 5.8.	ke 6.8.
<i>paikka</i>	Kari	Karhu	Hieta	Hinttola	Tupa	Kari	Hieta
<i>kello</i>	ip	ip	ip	ip	ap	ip	ip
<i>tavoite</i>	10	10	10	10	10	10	10
<i>toteuma</i>	-	9	13	6	1	6	0
<i>Lomakkeet yhteensä, kpl</i>							35

elokuu

<i>päivä</i>	ke 13.8.	to 14.8.	la 16.8.	la 23.8.	su 24.8.	to 28.8.	su 31.8.
<i>paikka</i>	Karhu	Kari	Hinttola	Hieta	Tupa	Hinttola	Karhu
<i>kello</i>	ap	ap	ip	ip	ap	ap	ip
<i>tavoite</i>	10	10	10	10	10	10	10
<i>toteuma</i>	0	0	3	2	2	0	0
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							7

syyskuu

<i>päivä</i>	to 4.9.	la 6.9.	ma 8.9.	ti 16.9.	su 28.9.		
<i>paikka</i>	Kari	Kari	Hieta	Karhu	Hinttola		
<i>kello</i>	ip	ap	ip	ap	ap		
<i>tavoite</i>	10	10	10	10	10	<i>Tavoite yht. kpl</i>	400
<i>toteuma</i>	-	-	2	0	1	<i>Toteuma yht. kpl</i>	157
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							3

Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Muita kohteita	kpl
Asuntovaunu	1
Hausjärvi	1
Heinola	1
Heinola, Padasjoki, Sysmä, Pirttisaari, Ykskoivu, Pohjois-Päijänne	1
Heinola, Vääksy	1
Hökän saari	1
Isoranta	1
Jyväskylä, Toivakka	1
Jämsä, Sysmä, Lahti	2
Kalkkinen	1
Keuruu, Jyväskylä	1
Koko vesistö	1
Korpilahti	2
Kuhmoinen	1
Kustavi	1
Lähisatamat, mm.Pihlajakoski, Vääksy, Kuhmoinen, Vuolenkoski, Heinola	1
Maisemat Vääksy–Korpilahti	1
Mökki	1
Padasjoki	3
Padasjoki, Helsinki	1
Pohjois-Päijänne	1
Päijänteiden ympäristö	1
Ratsastustalli	1
Rismalahti	1
Sehmijärvi	1
Sysmä, Heinola	1
Sysmä, Luhanka	1
Useita saaria	1
Vaaruvuori	1
Vääksy	2
Vääksy, Heinola, Padasjoki	1
Vääksy, Padasjoki	1
Ympäryskunnat	1
Yhteensä	38

LIITE 3. 2(2)

Matkan pääkohde tai pääkohteet	kpl
Huviajo moottoripyörällä	2
Huvila Sysmässä	1
Kotimatka	1
Lahti, Heinola, Vääksy	1
Lappi	1
Mäntsälä, Luhanka	1
Mökki	6
Sysmä	2
Tampere	1
Turku	1
Veneily ympäriinsä	1
Vuokramökki	2
Yhteensä	20

Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
ei määritelty	kehu	Kaunista on!
ei määritelty	kehu	On erittäin hieno asia, että tällaisia paikkoja on olemassa
ei määritelty	ei määritelty	Huh mitä kysymyksiä!
ei määritelty	kehittämisehdotus	Lehtisen saunaan kuivia puita.
Lvk– Retkeily - Polttopuuhuolto	kehu	Kiitokset hyvin hoidetuista nuotiopaikoista ja retkeily- maastoista
Lvk– Retkeily - Polttopuuhuolto	kehu	Hieno paikka tulla nuotiolle vesilentokoneella!
Lvk– Retkeily - Jätehuolto	kehittämisehdotus	Hietasaaren jätehuollon palauttaminen!
Lvk– Retkeily - Jätehuolto	kehittämisehdotus	Kemiallisen wc:n tyhjennyspaikka, tiskipaikka, jossa vesi imeytyy maahan
Lvk– Retkeily - Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Laittakaa rantautumispaikkojen karttoihin "Olet tässä" -merkinnät. Ihmiset eivät tiedä missä ovat!!!
Lvk– Retkeily - Muut palvelura- kenteet	kehittämisehdotus	Grillikatos voisi olla hyvä esim. Hinttolassa.
Lvk– Retkeily - Muut palvelura- kenteet	kehittämisehdotus	Maksullinen sauna
Lvk– Retkeily - Muut palvelura- kenteet	kehittämisehdotus	Sadeilmalla olisi kiva jos nuotion yllä olisi katokset.
Lvk– Retkeily - Muut palvelura- kenteet	kehittämisehdotus	Tulipaikoilla saisi olla katokset
Lvk– Retkeily - Metsästys ja ka- lastus	kehu	Hienot maisemat ja hyviä kalapaikkoja
Lvk– Retkeily - Muu luonnon vir- kistyskäyttö	kehu	Mukavat maisemat läpi ajaessa
Lvk– Aspa - Luonto-opastus	valitus	Vahinko, että Kelventeen opastuskeskus siirrettiin Padasjoelta Vääksyyn!!
Lvk–Käytön kes- tävyys	kehittämisehdotus	Hiekkarantoja suojeltava liialliselta veneliikenteeltä!
H–Alueiden hallin- ta ja suunnittelu	valitus	Kevyen liikenteen väylän puuttuminen häiritsi.

LIITE 5.

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Päijänteen kansallispuisto

Kävijätutkimus 2008

Täyttöohjeet:

Kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Päijänteen kansallispuiston kehittämisessä. Toivomme Sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (○). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (□). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Päijänteen kansallispuistossa (ks. puiston kartta, kartta 1) ja joiltakin osin myös puiston lähialueella (ks. lähialuekartta, kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai sille osoitettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antaa Jere Rauhala p. 0400-824 983 (jere.rauhala@metsa.fi).

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Päijänteen kansallispuistoon (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä

a. Päijänteen kansallispuistossa (ks. kartta 1)?

(vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk tai _____ tuntia

b. yhteensä Päijänteen kansallispuistossa ja sen lähialueella (ks. kartta 2)?

noin _____ vrk tai _____ tuntia

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä (muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

a. Päijänteen kansallispuistossa (ks. kartta 1), niin montako yötä vietit tai vietät

omassa majoitteessa (laavu, telta tms.) _____ yötä

kodassa tai laavussa _____ yötä

veneessä _____ yötä

muualla, missä? _____ yötä

b. kansallispuiston lähialueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa _____ yötä

asuntoautossa tai -vaunussa _____ yötä

vuokramökissä _____ yötä

omassa majoitteessa (laavu, telta tms.) _____ yötä

lomaosakkeessa _____ yötä

maatilamajoituksessa _____ yötä

omassa mökissä _____ yötä

muualla, missä? _____ yötä

4. Missä päin Päijänteen kansallispuistoa vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä?

(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

☐ Pulkkilanharju	☐ Lammassaaret
☐ Hinttolanhiekka	☐ Virmaila
☐ Karhunkämmen	☐ Paatsalo
☐ Kirkkosalmi	☐ Haapasaari
☐ Kyyränlahti	☐ muualla, missä?
☐ Haukkasalo	_____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi**kansallispuistoon?** (merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

- 1 henkilöauto
 2 henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto
 3 linja-auto
 4 juna
 5 pienvene
 6 lentokone
 7 polkupyörä
 8 matkavene, jossa makuupaikkoja
 9 kanootti, kajakki tai soutuvene
 10 reittialus
 11 tilausvene tai -alus
 12 risteilyvene tai -alus
 13 muu, mikä? _____

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi? Merkitse numero -> _____**6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Päijänteen kansallispuistossa?**olen yksin → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä

(vastaaja mukaan luettuna) joista

alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Päijänteen kansallispuistossa?

(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

- oman perheen jäsenistä
 muista sukulaisista
 ystäväistä
 työtovereista
 koululuokasta
 päiväkotiryhmästä
 opiskeluryhmästä
 eläkeläisryhmästä
 ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
 kerhosta, yhdistyksestä tms
 jostakin muusta, mistä? _____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Päijänteen kansallispuistossa?

(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää	5	4	3	2	1	ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen		☐	☐	☐	☐	☐	
maisemat		☐	☐	☐	☐	☐	
mahdollisuus olla itseksseen		☐	☐	☐	☐	☐	
henkinen hyvinvointi		☐	☐	☐	☐	☐	
poissa melusta ja saasteista		☐	☐	☐	☐	☐	
rentoutuminen		☐	☐	☐	☐	☐	
tutustuminen uusiin ihmisiin		☐	☐	☐	☐	☐	
yhdessäolo oman seurueen kanssa		☐	☐	☐	☐	☐	
aikaisemmat muistot		☐	☐	☐	☐	☐	
alueeseen tutustuminen		☐	☐	☐	☐	☐	
luonnosta oppiminen		☐	☐	☐	☐	☐	
omien taitojen kehittäminen		☐	☐	☐	☐	☐	
kuntoilu		☐	☐	☐	☐	☐	
jännityksen kokeminen		☐	☐	☐	☐	☐	
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen		☐	☐	☐	☐	☐	

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Päijänteen kansallispuistossa tällä käynnilläsi?

(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

- 1 kävely
 2 sauvakävely
 3 lenkkeily
 4 retkeily
 5 luonnon tarkkailu
 6 eväsretkeily
 7 pyöräily
 8 kalastus
 9 lintuharrastus
 10 marjastus
 11 sienestys
 12 kasviharrastus
 13 opetukseen liittyvä käynti
 14 käynti Päijännetalossa (ei sijaitse puiston sisällä)
 15 luontovalokuvaus
 16 partioetki
 17 leirikoulu
 18 koiran kanssa ulkoilu
 19 suunnistus
 20 telttailu tai muu leiriytyminen maastossa
 60 uinti
 62 auringonotto
 64 melonta
 66 soutu
 67 moottoriveneily
 70 purjehdus
 88 kulttuuriperintöön tutustuminen
 999 muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi kaikkein tärkein tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämäsi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta ja määrästä tämänkertaisella käynnilläsi Päijänteen kansallispuistossa? Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, jätä laadun arviointikohta tyhjäksi ja rastita vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua". Palvelun tai rakenteen määrän voit arvioida aina.

Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono
Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni, eos = en osaa sanoa

	käyttämäni palvelun, rakenteen tai ympäristön laatu					erittäin huono	en ole käyttänyt	palveluiden tai rakenteiden nykyinen määrä				eos	
	erittäin hyvä	5	4	3	2			1	liian suuri	3	2		1
pysäköintipaikat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
lähialueen tiestö		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
reittien opastetaulut		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
polku- ja/tai latueitistö		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
polku- ja/tai latuviitoitukset		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
tulentekopaikat ja laavut		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
yleisökäymälät alueella		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
laiturit		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
rantautumispaikat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
maantienvarsien opastus		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
vuorovenekuljetukset		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
tilausvenekuljetukset		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmopalvelut)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐
reittien ja rakenteiden turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐						
yleinen turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐						
yleinen siisteys		☐	☐	☐	☐	☐	☐						
maiseman vaihtelevuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐						
jokin muu, mikä? _____		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan kansallispuiston palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5 4 3 2 1

erittäin tyytyväinen erittäin tyytymätön

11. Täyttyivätkö tähän käyntiisi Päijänteen kansallispuistossa liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

erittäin hyvin 5 4 3 2 1 erittäin huonosti

luonnonympäristö	☐	☐	☐	☐	☐
harrastusmahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐
reitit ja rakenteet	☐	☐	☐	☐	☐

12. Onko Päijänteen kansallispuisto tällä matkalla...

- matkasi ainoa tai tärkein kohde?
- yksi matkasi suunnitelluista kohteista?
Muita kohteita ovat: _____
- ennalta suunnittelemaan kohde matkan varrella?
Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Päijänteen kansallispuistossa tai sen lähialueella (ks. kartta 2)?

- kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
 en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastiittamalla, arvioitko tässä

- henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
 perheen tai seurueen kokonaiskulut.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan **kansallispuistossa ja sen lähialueella**. (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____
B paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)	_____
C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset	_____
D kahvila- ja ravintolaostokset	_____
E majoittuminen	_____
F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin)	_____
G muut menot (esim. kalastusluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____

14a. Kuinka usein olet käynyt Päijänteen kansallispuistossa ennen tätä käyntiä?

(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

- tämä on ensimmäinen kerta → siirry kysymykseen 14b
viimeisen viiden vuoden aikana _____ kertaa
milloin ensimmäisen kerran? v. _____
milloin viimeksi? v. _____

14b. Kuinka usein olet käynyt viimeisen 12 kk:n aikana virkistäytymässä kansallispuistossa, retkeilyalueella tms. luontomatkakohteella?

- päiväretkellä noin _____ kertaa
vähintään yhden maastoyöpymisen (esim. teltassa tai autiotuvassa) sisältävällä retkellä _____ kertaa

14c. Millaisia retkiä olet tehnyt viimeisen 5 vuoden aikana? (merkitse kaikki joita olet tehnyt)

- omatoimisia retkiä merkittyjen reittien ulkopuolella
 pitkiä (yli 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä
 lyhyitä (alle 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä tai tutussa maastossa
 osallistunut opastetulle retkelle
 muu, mikä? _____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt Sinua tämänkertaisella käynnilläsi Päijänteen kansallispuistossa? (vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskimääräisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lain- kaan	5	4	3	2	1	erittäin paljon
maaston kuluneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
maaston roskaantuneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
luonnonympäristön käsittely		☐	☐	☐	☐	☐	
liiallinen kävijämäärä		☐	☐	☐	☐	☐	
muiden kävijöiden käyttäytyminen		☐	☐	☐	☐	☐	
jokin muu, mikä? _____		☐	☐	☐	☐	☐	

16. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?

[_____] _____

17. Sukupuoli?

- mies nainen

18. Syntymävuosi?

[_____]

19. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

- ammattikoulu
 opistotasoinen tutkinto
 alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ei ammatillista tutkintoa

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!

Mikäli haluat esittää muita ajatuksiasi, niin kirjoita niitä tähän.

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 180 Koskela, K. (toim.) 2009: Ennallistaminen, luonnonhoito ja seuranta Vattajan Dyyni Life-hankkeessa 2005–2009. 218 s.
- No 181 Koskela, K. & Sievänen, M. (eds) 2009: Restoration, environmental management and monitoring in the Vattaja Dyne Life project 2005–2009. 39 s.
- No 182 Junninen, K. 2009: Kalkkikäävän (*Antrodia crassa*) suojeluselvitys. 51 s.
- No 183 Yliniva, M. & Keskinen, E. 2009: Perämeren kansallispuiston pohjaeläimet. 46 s.
- No 184 Leinonen, K. & Mutenia, A. 2009: Lokan ja Porttipahdan tekojärvien kalakantojen tila. 32 s.

Sarja B

- No 120 Vainio, O. 2009: Napapiirin retkeilyalueen kävijätutkimus 2007. 55 s.
- No 121 Tanskanen, S. 2009: Sinisimpukan luontokeskuksen asiakastutkimus 2008. 55 s.
- No 122 Vainio, O. 2009: Simojärven ja Soppanan alueiden kävijätutkimus 2008. 41 s.
- No 123 Nordström, P. 2009: Teijon retkeilyalueen kävijätutkimus 2008. 56 s.
- No 124 Mustonen, R. & Pekkala, J. 2009: Savonlinnan Riihisaaren museoalueen asiakastutkimus 2008. 42 s.
- No 125 Lindblom, H. & Laukkanen, M. 2010: Punkaharjun alueen kävijätutkimus 2008–2009. 75 s.
- No 126 v. Boehm, A. 2010: Sipoonkorven kävijätutkimus 2009. 74 s.
- No 127 Metsähallitus 2010: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. 93 s.
- No 128 Metsähallitus 2010: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2009. 51 s.
- No 129 v. Boehm, A. 2010: Päijänteen kansallispuiston yritystutkimus 2007. 64 s.
- No 130 v. Boehm, A. 2010: Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimus 2008. 59 s.

Sarja C

- No 71 Metsähallitus 2010: Martimoaapa–Lumiaapa–Penikat Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s.
- No 72 Metsähallitus 2010: Auttikönkään Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 45 s.
- No 73 Metsähallitus 2010: Paljakan luonnonpuiston, Latvavaaran ja Pirunkirkon hoito- ja käyttösuunnitelma. 57 s.
- No 74 Metsähallitus 2010: Saarijärven aarnialueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 45 s.
- No 75 Metsähallitus 2010: Vorlokin Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s.

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-765-0 (pdf)

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:
www.metsa.fi/julkaisut